

**BAŽNYČIOS
ŽINIOS****Šiame numeryje:****Popiežius**

Popiežiaus Benedikto XVI homilija 2006 m. Visų Šventųjų išskilmės dieną Šv. Petro bazilikoje	2
Popiežiaus Benedikto XVI kreipimasis į Popiežiškosios mokslų akademijos narius jų visuotinio susirinkimo proga	3
Popiežius Benediktas XVI apie tylą ir kontempliaciją	4

Bažnyčia Lietuvoje

Lietuvos Vyskupų Konferencijos plenarinis posėdis	6
Konferencija apie šiuolaikinio jaunimo rengimą šeimai	7
Švč. M. Marijos apsireiškimo Šiluvoje jubiliejaus komiteto posėdis	8
Kardinolui Vincentui Sladkevičiui atminti skirta piligriminė kelionė	8
Katalikiškosios draugijos „Saulutė“ 90 metų sukaktis	9
Kan. Felikso Kapočiaus palaikų perlaidojimas Kaune	10

Homilijos

PRADĖTI IŠ NAUJO I advento sekmadienis (C)	12
KRIKŠTAS IR ATSIVERTIMAS II advento sekmadienis (C)	13

Ganytojo žodis

Kardinolo A. J. Bačkio pamokslas Antakalnio Karių kapinėse	14
--	----

Straipsniai

Kardinolas Christoph Schönborn <i>FIDES, RATIO, SCIENTIA. APIE DEBATUS DĖL EVOLIUCIONIZMO</i>	15
--	----

Bažnyčia pasaulyje

Benedikto XVI kalba Popiežiškosios mokslų akademijos susirinkime	21
Vatikanas finansuoja vaikų skiepijimo programą	21
Didmiesčio evangelizacijos kongresas Briuselyje	22
Popiežius pabrėžė pasauliečių vaidmenį politikoje	23

Popiežiaus Benedikto XVI homilija 2006 m. Visų Šventųjų išskilmės dieną Šv. Petro bazilikoje

Brangūs broliai ir seserys!

Mūsų šiandienis eucharistinis šventimas prasidėjo pagarginimu: „Džiaukimės“. Liturgija kviečia mus dalytis dangiškuoju šventųjų džiūgavimu, ragauti džiaugsmo. Šventieji nėra ribota išrinktųjų kasta, tai nesuskaičiuojama minia, į kurią kelti akis mus šiandien ragina liturgija. Šioje minioje ne tik oficialiai pripažinti šventieji, bet ir visų amžiaus tarpsnių bei tautų pakrikštytieji, ištikimai ir su meile stengęsi vykdyti Dievo valią. Daug tokių, kurių veidų ir vardų mes nežinome, tačiau tikėjimo akimis matome juos spindint Dievo skliaute tarsi šlovės kupinas žvaigždes.

Šiandien Bažnyčia švenčia savo kaip „šventųjų motinos“, kaip „amžinojo miesto paveikslą“ kilnumą (A. Manzoni) ir parodo savo kaip Kristaus, viso šventumo ver-smės ir pavyzdžio, nesuteptos nuotakos grožį. Jai netrūksta šelstančių ir maištaujančių vaikų, tačiau būtent šventuosiuose ji ižiūri savo būdingus bruožus, ir būtent jie suteikia jai giliausio džiaugsmo. Pirmajame skaitinyje Apreiškimo knygos autorius mini „milžinišką minią, kurios niekas negalėjo suskaičiuoti, iš visų giminių, genčių, tautų ir kalbų“ (Apr 7, 9). Ji apima ir Senojo Testamento šventuosius, pradėdant teisiuoju Abelium ir protėviu Abraomu, ir Naujojo Testamento šventuosius – daugybę krikščionybės pradžios kankinių, vėlesnių amžių šventuosius ir galiausiai mūsų laikų Kristaus liudytojus. Juos visus vienijo noras įkūnyti Evangeliją savo gyvenime, paklūstant Šventosios Dvasios, Dievo tautos amžinosios gaivintojos, postūmiams.

Bet „kam šventiesiems teikti gyrių, šlovę, kam švęsti šią išskilmę“? Taip savo garsiąją Visų Šventųjų išskilmės homiliją pradeda šv. Bernardas. To paties galime savęs paklausti ir mes šiandien. Šv. Bernardo atsakymas aktualus ir mums: „Šventiesiems mūsų pagerbimų nereikia, ir jie iš mūsų kulto nieko negauna. Tačiau kalbėdamas apie save, turiu pripažinti, jog tada, kai galvoju apie šventuosius, jaučiuosi apimtas didžiulio troškimo“ (Disc. 2; *Opera Omnia Cisterc.* 5, 364 ir t.). Štai šiandienės išskilmės reikšmė: žvelgiant į šviesų šventųjų pavyzdį, pabunda ir mūsų didžiulis troškimas būti tokiems kaip šventieji – patirti laimę gyventi šalia Dievo, jo šviesoje, didžiojoje Dievo draugų šeimoje. Būti šventuoju reiškia būti arti Dievo, gyventi jo šeimoje. Ir tai yra visų mūsų pašaukimas, energingai patvirtintas Vatikano II Susirinkimo ir šią dieną iškilmingai siūlo-mas mūsų dėmesiui.

Bet kaip galime tapti šventaisiais, Dievo draugais? Atsakyti į šį klausimą pirmiausiai galima negatyviai: norint būti šventuoju, nepaprasti poelgiai ir darbai nėra būtini, nebūtinai ypatingos charizmos. O štai pozityvus atsakymas: norint tapti šventuoju, pirmučiausia būtina įsiklausyti į tai, ką sako Jėzus, ir tada sekti paskui jį neprarandant drąsos sunkumų akivaizdoje. „Kas nori man tarnauti, – sako jis, – tegul seka paskui mane: kur aš esu, ten bus ir mano tarnas. Kas man tarnaus, tą pagerbs mano Tėvas“ (Jn 12, 26). Kas save jam patiki ir jį nuoširdžiai myli, tas mirs sau kaip žemėje pasėtas kviečio grūdas. Jis žinos, kad tas, kas myli savo gyvybę, ją pražudys, o kas gyvybę atiduoda, ją išsaugos (plg. Jn 12, 24–25). Bažnyčios patirtis rodo, kad visos šventumo formos, nors ir skirtingais takais, veda kryžiaus, savęs atsižadėjimo keliu. Šventųjų biografijos prieš akis iškelia vyrus ir moteris, kuriems, nors ir klusniems dieviškiesiems planams, kartais tekdavo pakelti nenusakomas kančias, persekiojimus ir kankinystę. Jie ir toliau ištvermingai vykdydavo savo pareigą. „Jie atėjo iš didžio sielvarto, – rašoma Apreiškimo knygoje. – Jie išplovė savo apsiaustus ir juos išbaltino Avinėlio krauju“ (7, 14). Jų vardai įrašyti gyvenimo knygoje (plg. Apr 20, 12), jų amžinoji buveinė yra rojus. Šventųjų pavyzdys akina mus sekti jų pėdomis, patirti patikinčiųjų save Dievui džiaugsmą, nes vienintelė tikra liūdesio priežastis yra gyventi toli nuo jo.

Šventumas reikalauja nuolatinių pastangų, bet yra įmanomas visiems, nes tai nėra vien žmogaus darbas, bet pirmučiausia yra triskart švento Dievo dovana (plg. Iz 6, 3). Antrajame skaitinyje apaštalas Jonas atkreipia dėmesį: „Žiūrėkite, kokia meile apdovanojo mus Tėvas: mes vadinamės Dievo vaikai – ir esame!“ (1 Jn 3, 1). Tad pirmiau mus pamilo Dievas bei įsivaikino Jėzujė. Mūsų gyvenime visa yra jo meilės dovana. Kaip tokio didžiulio slėpinio akivaizdoje galima likti abejingam? Kaip galima į dangiškojo Tėvo meilę neatsiliepti dėkingų vaikų gyvenimu? Kristuje jis visas mums save dovanojo, pakviesdamas giliam asmeniniam santykiui su savimi. Tad juo labiau sekame Kristumi ir liekame su juo susivieniję, juo labiau įžengiamo į dieviškojo šventumo slėpinį. Suvokiame, jog esame jo be galo mylimai, ir tai skatina mus mylėti savo brolius. Mylėti visada reiškia atsižadėti savęs, „save prarasti“, ir tik tuomet tampame laimingi.

Taip prisiartiname prie šios šventės Evangelijos skaitinio, ką tik šioje bazilikoje nuskambėjusio palaiminimo skelbimo. Jėzus sako: palaiminti turintys vargdienio dvasią, palaiminti liūdintys, romieji, alkstantys ir trokštantys teismo, gailestingieji, tyraširdžiai, taikdariai, persekiojamieji dėl teismo (plg. Mt 5, 3–10). Iš tiesų tobulai palaimintas tėra vienintelis Jėzus. Juk tik jis iš tikrųjų yra turintis vargdienio dvasią, liūdintis, romasis, alkstantis ir trokštantis teismo, gailestingasis, tyraširdis, taikdarys, persekiojamasis dėl teismo. Palaiminimais parodomas dvasinis Jėzaus veidas ir

taip išreiškiamas jo slėpinys, mirties ir prisikėlimo, kančios ir prisikėlimo džiaugsmo slėpinys. Šis slėpinys, tikrojo palaimintumo slėpinys, kviečia mus sekti pasukti Jėzų ir taip keliauti į laimę. Tiek, kiek ši kvietimą priimame ir pasukti jį sekame – kiekvienas pagal savo aplinkybes, – ir mes galime turėti jo palaiminimo dalį. Su juo tai, kas neįmanoma, tampa galima, ir galiausiai kupranugaris išlenda pro adatos ausį (plg. *Mk* 10, 25). Jo ir tikrai jo padedami, gebame tapti tokie tobuli, kaip tobulas yra dangiškasis Tėvas (plg. *Mt* 5, 48).

Brangūs broliai ir seserys, dabar žengsime į Eucharistijos šventimo, šventumo akstino bei maisto, šerdį. Netrukus Kristus, tikrasis vynmedis, kurio šakelės yra tikintieji žemėje ir šventieji danguje, taps čia ir dabar esantis iškilesniu būdu. Keliaujančios Bažnyčios bendrystė su šlovėje triumfuojančia Bažnyčia taps stipresnė. Dėkojimo giesmėje skelbsime, kad šventieji mums yra draugai ir gyvenimo pavyzdžiai. Prašysime, kad jie padėtų mums jais sekti ir į dieviškąjį kvietimą atsilipti lygiai taip pat dosniai kaip ir jie. Ypač šauksimės Marijos, Viešpaties motinos ir šventumo veidrodis. Tegu ji, visiškai šventa, padaro mus ištikimais savo sūnaus Jėzaus Kristaus mokiniais! Amen.

Popiežiaus Benedikto XVI kreipimasis į Popiežiškosios mokslų akademijos narius jų visuotinio susirinkimo proga

2006 m. lapkričio 6 d.

Jūsų Ekscelencijos,
Garbingieji Ponai ir Ponios!

Džiaugiuosi galėdamas pasveikinti Popiežiškosios mokslų akademijos narius šio visuotinio susirinkimo proga ir dėkoju profesoriui Nikola Cabibbo už malonius sveikinimus jūsų vardu. Jūsų susitikimo tema – „Numatomumas mokslu: tikslumas ir ribos“ – skirta ryškiam šiuolaikinio mokslo bruožui. Numatomumas iš tiesų yra viena pagrindinių mokslo prestižo šiuolaikinėje visuomenėje priežasčių. Mokslinis metodas suteikė mokslams gebėjimą numatyti reiškinius, tyrinėti jų raidą ir taip kontroliuoti aplinką, kurioje gyvena žmogus.

Ši didėjanti mokslo „pažanga“ ir pirmiausiai jo gebėjimas užvaldyti gamtą pasitelkus technologiją kartais buvo siejamas su proporcingu filosofijos, religijos ir net krikščioniškojo tikėjimo „atsitraukimu“. Kai kas šiuolaikinio mokslo ir technologijos pažangą laikė viena pagrindinių sekuliarizacijos ir materializmo priežasčių: kam šauktis dieviškosios šių reiškinių kontro-

lės, kai pasirodė, jog tą patį gali padaryti ir mokslas? Bažnyčia, tiesa, pripažįsta, kad žmogus, „naudodamasis mokslu ir technika“, „užvaldė kone visą gamtą“ ir todėl „daugelį gėrybių, kurių kitados dažniausiai laukė iš aukštybių, šiandien <...> pasirūpina savo paties sumanumu“ (*Gaudium et spes*, 33). Tačiau sykiu krikščionybė nesuponuoja, kad tarp antgamtinio tikėjimo ir mokslo pažangos konfliktas neišvengiamas. Jau pačioje Biblijos apreiškimo pradžioje patvirtinama, kad Dievas sukūrė žmones, apdovanojo juos protu ir išskėlė virš visų žemės kūrinų. Taip žmogus tapo kūrinijos valdytoju ir Dievo „padėju“. Atkreipus dėmesį, pavyzdžiui, į tai, kaip šiuolaikinis mokslas, numatydamas gamtos reiškinius, prisidėjo prie aplinkos apsaugos, besivystančių tautų pažangos, kovos su epidemijomis ir gyvenimo prailginimo, tampa aišku, jog tarp Dievo apvaizdos ir žmogaus iniciatyvos nėra jokio konflikto. Galėtume sakyti, kad pats gamtos numatymo, kontroliavimo ir valdymo darbas, kurį mokslas šiandien daro praktišką negu anksčiau, yra Kūrėjo plano dalis.

Vis dėlto mokslas, kad ir dosniai duodantis, duoda tik tai, ką jis skirtas duoti. Žmogus negali taip radikaliai ir besąlygiškai pasitikėti mokslu ir technologija, kad įtikėtų, jog mokslo ir technologijos pažanga leis viską paaiškinti ir visiškai patenkinti jo visus egzistencinius bei dvasinius poreikius. Mokslas negali pakeisti filosofijos bei Apreiškimo ir nuodugnai atsakyti į giliausius žmogaus klausimus, susijusius su gyvenimo ir mirties prasme, aukščiausiomis vertybėmis ir pačia gamtos pažanga. Dėl šios priežasties Vatikano II Susirinkimas, pripažinęs mokslo pažangos sąlygotas gėrybes, nurodė, kad mokslinis tyrinėjimo metodas „nepelnitai laikomas aukščiausia taisykle tiesos visumai rasti“, pridurdamas, jog „netgi kyla pavojus, kad pernelyg pasitikėdamas šiuolaikiniais išradimais žmogus gali manyti esąs sau pakankamas ir jau nebesiekti aukštesnių dalykų“ (ten pat, 57).

Mokslinis numatomumas taip pat verčia kelti klausimą dėl mokslininko etinės atsakomybės. Jo išvados turėtų vadovautis pagarba tiesai ir sąžiningu mokslinio metodo tikslumo ir neišvengiamo ribotumo pripažinimu. Tai, žinoma, reiškia būtinybę vengti be reikalo nerimą kurstančių prognozių, kai jos neparemtos pakankamais duomenimis arba pranoksta mokslo dabartinį gebėjimą numatyti. Tačiau tai kartu reiškia ir būtinybę vengti to, kas priešinga, – iš baimės tylėti tikrų problemų akivaizdoje. Jų išmanymu besiremianti mokslininkų įtaka viešosios nuomonės formavimui yra pernelyg svarbi, kad būtų galima leisti ją griauti nederamai skubant ar siekiant paviršutiniško viešumo. Mano pirmtakas popiežius Jonas Paulius II kartą yra pasakęs: „Būtent todėl, kad „daugiau žino“, mokslininkai pašaukti ir „daugiau tarnauti“. Kadangi tyrinėjimo laisvė leidžia jiems įgyti specializuotų žinių, jiems taip pat tenka atsakomybė išmintingai pritaikyti tas žinias

visos žmonių šeimos naudai“ (Kreipimasis į Popiežių-
kąją mokslų akademiją, 2002 m. lapkričio 11 d.).

Mieli akademikai, mūsų pasaulis ir toliau tebežvelgia į jus ir jūsų kolegas tikėdamasis, jog jūs padėsite aiškiai suvokti galimus daugelio svarbių gamtos reiškinių padarinius. Galvoje, pavyzdžiui, turiu visoms tautoms svarbias nemažėjančias grėsmes aplinkai ir neatidėliotiną būtinybę atrasti visiems prieinamus saugius alternatyvius energijos šaltinius. Bažnyčia tokias mokslininkų pastangas remia, nes iš savo dieviškojo Steigėjo yra gavusi užduotį kaupti žmonių sąžines gerumo, solidarumo ir taikos link. Būtent todėl ji jaučia pareigą atkakliai reikalauti, kad mokslo gebėjimas numatyti bei kontroliuoti niekada nebūtų nukreiptas prieš žmogaus gyvybę bei kilnumą, bet visada tam tarnautų, tarnautų šiai ir būsimoms kartoms.

Baigiant štai dar viena mintis, kurią mums šiandien gali pasiūlyti jūsų susirinkimo tema. Kaip pastarosiomis dienomis keliuose laikraščiuose buvo pabrėžta, pačiam moksliniam metodui duomenis renkant, juos apdorojant bei naudojant būdingos ribos, neišvengiamai suvaržančios numatomumą tam tikruose kontekstuose bei prieigose. Todėl mokslas negali manyti galįs pateikti išsamų deterministinį mūsų ateities ir kiekvieno jo tiriamo reiškinių rutuliojimosi vaizdą. Prie šio iš pagrindų epistemologinio klausimo galėtų svariai prisidėti filosofija ir teologija, pavyzdžiui, padėdamos empiriniams mokslams suvokti skirtumą tarp negebėjimo matematiškai numatyti tam tikrus įvykius ir priešastingumo principo galiojimo arba tarp mokslinio indeterminizmo ar kontingentiškumo (atsitiktinumo) ir priešastingumo filosofiniu lygmeniu, arba, dar radikaliau, tarp evoliucijos, kaip sekos laike ir erdvėje ištaikos, ir sukūrimo, kaip esminėje Būtyje dalyvaujančios būties galutinės ištaikos.

Galiausiai dar egzistuoja aukštesnis, visas mokslines prognozes neišvengiamai pranokstantis lygmuo, būtent žmogiškasis laisvės ir istorijos pasaulis. Kosmosui gali būti būdinga sava raida laike ir erdvėje, tačiau tikrai žmonijai, griežtai kalbant, būdinga istorija, jos laisvės istorija. Laisvė, kaip ir protas, yra brangi Dievo paveiklo mumyse dalis, ir ji niekada negali būti susiaurinta iki deterministinės analizės. Jos transcendencija materialaus pasaulio atžvilgiu pripažintina ir gerbtina, nes tai yra mūsų žmogiškojo kilnumo ženklas. Tokios transcendencijos neigimas mokslinio metodo menamo absoliutaus gebėjimo numatyti ir sąlygoti žmogaus pasaulį naudai nulemtų to, kas žmoguje žmogiška, netektį, o nepajėgumas išžiūrėti jo nepakartojamumą ir transcendenciją pavojingai atvertų duris jo išnaudojimui.

Mieli bičiuliai, baigdamas šiuos apmąstymus, dar kartą norėčiau patikinti, jog labai domiuosi šios Popiežiškosios akademijos veikla ir meldžiuosi už jus bei jūsų

šeimas. Meldžiu, kad visagalis Dievas jus visus palaimintų suteikdamas išminties, džiaugsmo ir ramybės.

Popiežius Benediktas XVI apie tylą ir kontempliaciją

Ištrauka iš pamokslo per šv. Mišias su Tarptautinės teologų komisijos nariais 2006 m. spalio 6 d. Redemptoris Mater kopyčioje

<...> Bet tylą ir kontempliaciją turi tikslą: jos skirtos nuolatinei vienybei su Dievu kasdienio gyvenimo išsiblaškyme išlaikyti. Štai jų tikslas – kad mūsų širdyse visada vyrautų mūsų visą būtį perkeičianti vienybė su Dievu. <...> Tyla ir kontempliacija: tačiau gražusis teologo pašaukimas yra kalbėti. Plepumo, žodžių infliacijos paženklintais laikais padaryti girdimus esminius žodžius – štai jo užduotis. Tarp žodžių padaryti girdimą Žodį, iš Dievo ateinantį Žodį, Žodį, kuris yra Dievas.

Tačiau kaip, būdami šio pasaulio su visais jo žodžiais dalis, kitaip galėtume padaryti dieviškąjį žodį tarp kitų žodžių girdimą, jei ne apvalydami mūsų mąstymą, pirmiausiai per žodžius? Kaip galėtume pasaulį ir visų pirma save pačius atverti Žodžiui neižengdami į Dievo tylą, iš kurios kyla Žodis? Savo ir per tai pasaulio žodžiams apvalyti mums būtina tylą, virstanti kontempliacija, leidžianti įžengti į Dievo tylą ir taip prasiškerbti iki ten, kur gimsta Žodis, atperkantis Žodis.

Remdamasis ilga tradicija, šv. Tomas Akvinietis teigia, kad teologijoje Dievas nėra objektas, kurį aptarinėjame, nors, tiesa, taip paprastai manome. Iš tikrųjų Dievas yra teologijos ne objektas, bet subjektas. Tas, kuris teologijoje kalba, taigi kalbantysis subjektas, turėtų būti pats Dievas. O mūsų kalbėjimas ir mąstymas tik turėtų padėti Dievo kalbėjimui, Dievo žodžiui, tapti pasaulyje girdimam, atrasti jame vietas. Taigi taip vėl esame kviečiami leisti savo žodžių atsisakymo keliu, šiuo apvalymo keliu, idant mūsų žodis būtų priemonė, per kurią galėtų kalbėti Dievas, taip iš tiesų būdamas teologijos ne objektas, bet subjektas.

Čia man į galvą ateina labai gražūs žodžiai iš Petro pirmojo laiško (1, 22). Lotyniškai jie skamba taip: „*Castificantes animas nostras in oboedientia veritatis*“. Klusnumas tiesai turi padaryti mūsų širdį tyra („*castificare*“) ir taip vesti teisingo žodžio bei teisingo darbo link. Kitaip tariant, kalbėjimas siekiant susilaukti pritarimo, kalbėjimas dairantis į tai, ką nori girdėti žmonės, kalbėjimas paklūstant visuotinės nuomonės diktatūrai laikomas savotiška žodžio ir sielos prostitucija. „Tyrumas“, apie

kuri užsimena apaštalas, tai atsisakyti tokiam standartui nusilenkti, tai ieškoti ne pritarimo, bet klusnumo tiesai. Manau, jog tai pagrindinė teologo dorybė, – šis kartais sunkus klusnumas tiesai, padarantis mus tiesos bendradarbiais, tiesos lūpomis, idant šiame šių dienų žodžių sraute kalbėtume ne mes, bet tikrai apvalyta, klusnumo tiesai padaryta tyra tiesa mumyse. Tada tikrai galėsime būti tiesos perteikėjai.

Tai primena man šv. Ignatą Antiochietį ir jo vieną gražų sakinį: „Kas suprato Viešpaties žodžius, tas supranta jo tylą, nes Viešpats turi būti pažįstamas jo tyloje“. Jėzaus žodžių tyrinėjimas pasiekia tam tikrą tašką, tačiau lieka įsikibęs mūsų mąstymo. Tiktai pasiekę tą Viešpaties tylą, Viešpaties susivienijimo su Tėvu tylą, iš kurios ateina žodžiai, iš tiesų galime pradėti suvokti šių žodžių gelmę. Jėzaus žodžiai radosi tyloje ant kalno, pasak Rašto, jam susivienijus su Tėvu. Iš šitos bendrystės su Tėvu tylos, iš panirimo į Tėvą randasi žodžiai, ir, tiktai pasiekę šį tašką ir šiuo tašku remdamiesi, pasiekiamo tikrąją jo žodžių gelmę ir galime būti autentiški jų aiškintojai. Viešpats savo žodžiais kviečia mus kopti su juo į kalną ir jo tyloje pažinti tikrąją žodžių prasmę.

Taip pasiekėme abu šios dienos skaitinius. Akivaizdaus neteisingumo jo atžvilgiu akivaizdoje Jobas garbiai šaukė Dievui, maža to, su juo galynėjosi. Dabar jis priešais save pamato Dievo didybę. Suvokęs, kad tikrosios Dievo didybės akivaizdoje visas mūsų kalbėjimas tėra skurdas ir nė iš tolo nepriartėja prie Jo būties didybės, jis sako: „Nors kartą kalbėjau, nebekalbėsiu; nors dusyk, daugiau to nebedarysiu“ (*Job* 40, 5). Tyla Dievo didybės akivaizdoje, nes mūsų žodžiai per menki. Į galvą man ateina paskutinės šventojo Tomo gyvenimo savaitės. Šiomis paskutinėmis savaitėmis jis daugiau neberašė ir nebekalbėjo. Draugai jo klausė: „Mokytojai, kodėl nekalbi, kodėl neberašai?“ O jis sako: „Palyginti su tuo, ką regėjau, visi mano žodžiai atrodo it šiaudai“. Didelis šventojo Tomo žinovas tėvas Jean-Pierras Torrelis išpėja mus, kad šių žodžių nesuprastume klaidingai. Šiaudai nėra niekas. Juose yra grūdų, ir būtent dėl to šiaudai labai vertingi. Juose yra grūdų. Dėl to, kad juose yra grūdų, vertingi ir žodžių šiaudai. Tačiau pridurčiau, jog tai taip pat yra ir mūsų darbo sumenkinimas, ir kartu jo vertės padidinimas. Tai taip pat nurodymas, ką daryti, kad mūsų darbo metode, mūsų šiauduose, tikrai būtų Dievo žodžio grūdų.

Evangelijos skaitinys užbaigiamas žodžiais: „Kas jūsų klauso, manęs klauso“ (*Lk* 10, 16). Koks išpėjimas, koks sąžinės patikrinimas yra šie žodžiai! Ar tikrai tiesa, kad tas, kas manęs klauso, tikrai klauso Viešpaties? Melskimės ir darbuokimės, idant tai, kad tas, kas mūsų klauso, klauso Kristaus, taptų vis didesne tikrove. Amen.

C. S. Lewis. Keturios meilės. – Vilnius: Katalikų pasaulio leidiniai, 2006. – 168 p.

Clive'o Stapleso Lewiso knygoje „Keturios meilės“ aptariamas meilės reiškinys, skiriama meilė kaip dovana nuo meilės kaip poreikio. Sąlygiškai galima išskirti keturias meilės, išgyvenamas žmogiškosios būtybės, atmainas: tai prisirišimas, draugystė, erotinė meilė ir artimo meilė.

Prisirišimą autorius priskiria šeimos nariams, seniems bičiuliams ir tam tikru požiūriu – gyvūnams; draugystę jis supranta gerokai giliau ir plačiau, negu apie šį jausmą įprasta kalbėti mūsų laikais, primindamas Biblijoje bei antikos pasakojimuose minimus neišskiriamus draugus; erotinę meilę aptaria ir paties įsimylėjimo, ir šeimos gyvenimo kontekste; artimo meilę laiko aukščiausia meilės forma, kuri gali būti skiriama tiesiogiai Dievui.

Kiekviena iš šių meilės atmainų pasižymi tik jai būdingais bruožais, tačiau visas jas vienija tai, kad nė viena iš jų pati savaime negali būti laikoma nei dievybe, nei gyvenimo tikslu. Lewisas cituoja posakį, kad kai meilė įsigeidžia virsti dievu, ji tampa demonu, t. y., tapusi gyvenimo viršenybe ir aukščiausia vertybe, meilė pagenda, praranda dieviškąją kibirkštį ir tampa ne tik pavojinga, bet kartais net pražūtinga.

„Keturios meilės“ – tai įžvalgi, subtili ir kartais iki skausmo atvira sudėtingiausio žmogaus jausmo studija.

Philippe Madre. Dievas kviečia. – Vilnius: Katalikų pasaulio leidiniai, 2006. – 112 p.

Dievo kvietimas atveria duris į didžiausią laimę, kokia tik gali būti padovanota žmogui šioje žemėje. Būti Dievo pašauktam – vienas ryškiausių Jo Meilės įrodymų. Dievo kvietimas apreiškia žmogui jo gyvenimo prasmę.

Knygos autorius jau aštuonerius metus veda pašaukimo atpažinimo rekolekcijas ir su susižavėjimu kalba apie tą meilės strategiją, kurią Šventoji Dvasia pasitelkia, atskleisdama žmogaus sąmonėje Kristaus troškimą. Toji strategija kiekvienu atveju vis kitokia, o troškimas – savitas, nes esame vieninteliai Viešpaties akyse. Skaitant šiuos tekstus, derėtų susitelkti ties asmenine dvasine kelione bei nepamiršti įprastinių priemonių, padedančių gyvenime klausytis dieviškosios išminties: maldos, vidinio susikaupimo, rekolekcijų, dvasinių patarimų ir kt.

Knygos struktūra ne tiesinė, bet koncentriška: atskirai gvildenami skirtingi mūsų pašaukimo aspektai. Siūlomi apmąstymo etapai suteikia galimybę peržvelgti savo gyvenimą Dievo šviesoje.

Lietuvos Vyskupų Konferencijos plenarinis posėdis

Spalio 24–26 d. Marijampolėje vykusiame Lietuvos Vyskupų Konferencijos plenariniame posėdyje dalyvavo visi Lietuvos vyskupai ordinarai ir augziliarai, išskyrus Šiaulių vysk. Eugenijų Bartulį, dalyvaujantį Romoje vykstančiame kariuomenės ordinarų susitikime. Kartu posėdžiavo vyskupai emeritai Juozas Preikšas ir Juozas Žemaitis, posėdžio pradžioje dalyvavo apaštališkasis nuncijus arkivyskupas Peteris Stephanas Zurbriggenas. Jis vyskupams pristatė neseniai paskirtą jo patarėją monsinjorą Jean-Francois Lantheaume.

Kardinolas Audrys Juozas Bačkis pasidalijo mintimis apie Europos vyskupų konferencijų tarybos (CCEE) pirmininkų plenarinį posėdį, vykusį š. m. spalio 4–8 d. Sankt Peterburge. Toks katalikų vyskupų susitikimas Rusijoje vyko pirmą kartą ir, be abejo, turėjo ekumeninę reikšmę. 34 kraštų vyskupai susipažino su Katalikų Bažnyčios padėtimi ir veikla šioje šalyje. Šiuo metu joje veikia 225 parapijos ir dar 25 oficialios katalikų organizacijos, dirba 270 kunigų, tačiau tik 10 proc. jų yra kilę iš Rusijos. Vyskupai svarstė pašaukimų į kunigystę padėtį Europoje, kalbėjo apie šeimą ir santuoką bei sekuliarizuotoje visuomenėje jai kylančius pavojus. Libano katalikų atstovas vyskupams atskleidė skaudžią Šventosios Žemės ir visų Artimųjų Rytų krikščionių padėtį, jų svarbų vaidmenį dialogui su musulmoniškomis šalimis.

Posėdžio dalyviai aptarė popiežiaus Benedikto XVI kalbą Baltijos vyskupams, pasakytą *Ad limina* vizito metu. Susitelkta ties dviem ypač svarbiomis temomis: šeimos ir kunigų gyvenimo. Nutarta per būsimą posėdį išsamiau aptarti šeimų sielovadą. Vyskupai taip pat pasikeitė mintimis apie popiežiaus raginimą rūpintis kunigais, palaikyti juos dvasiškai, jei reikia, paremti ir materialiai, plėsti nuolatinį ugdymą, skatinti naujus pašaukimus. Kaip tokio rūpesčio išraiška buvo aptartas pensijų fondo, iš kurio būtų remiami senatvės sulaukę ar susirgę ir nebegalintys eiti pareigų kunigai, steigimas. Vyskupai pritarė projektui Marijampolėje steigti specializuotus senelių namus kunigams ir Bažnyčios darbuotojams. Kitame posėdyje bus plačiau pasidalyta kunigų išlaikymo patirtimi atskirose Lietuvos vyskupijose.

Katalikiškojo auklėjimo kongregacijos prefekto kardinolo Zenono Grocholevskio dekretu patvirtinta „Nuolatinų diakonų Lietuvoje ugdymo, gyvenimo ir tarnystės gairės“, taip pat „Kunigų ugdymo Lietuvoje nuostatai“ ir „Studijų Lietuvos kunigų seminarijose programa“. Šie dokumentai skelbiami Lietuvos Vyskupų Konferencijos interneto svetainėje.

Vyskupai sutarė, kad po naujos Vyriausybės sudarymo derėtų atnaujinti Bažnyčios ir valstybės dvišalės komisijos, kuri sprendžia, kaip konkrečiai įgyvendinti tarptautinėse Šventojo Sosto ir Lietuvos Respublikos sutartyse esančias nuostatas, darbą. Abiem pusėms aktualūs švietimo, kultūros, socialinių reikalų, teisiniai ir kiti klausimai sprendžiami specialiose darbo grupėse.

LVK pirmininkas arkivyskupas Sigitas Tamkevičius pasiūlė kurti ir plėtoti Jono Pauliaus II piligrimų kelią, kuris apimtų su jo vardu siejamas vietas. Į šį kelią įeitų Vilniaus ir Kauno arkikatedros, Aušros Vartai, Trakų ir Pivašiūnų bažnyčios, Marijampolės bazilika, Šiluva, Kryžių kalnas ir Žemaičių Kalvarija. Vyskupai sutarė, kad toks projektas tinkamai įamžintų Jono Pauliaus II vardą ir išryškintų šio popiežiaus vaidmenį Lietuvos katalikų ir visos šalies gyvenime, be to, paskatintų Lietuvos bei užsienio tikinčiuosius lankyti minėtose šventovėse.

Visų Šventųjų minėjimas Šiauliuose

Šiauliuose pradeda įsigalėti Visų Šventųjų bei Vėlinių dienų minėjimo tradicijos. Jau antrą kartą Šiaulių vyskupijos katalikų evangelizacijos centras organizavo krikščioniškosios muzikos koncertą. Jo idėja – švęsti ne „Halloweena“, o „Holy wins“ – „Šventieji laimi“. Spalio 27 d. Šiaulių kultūros centre grojo garsiausias Lietuvoje šiuolaikinės krikščioniškosios muzikos grupės – „Gyvai“ iš Vilniaus bei „Glorija Gospel“ iš Panevėžio. Katalikų evangelizacijos centro direktorius Juozas Dapšauskas susirinkusiems perdavė Šiaulių vyskupo Eugenijaus Bartulio sveikinimus, kalbėjo apie siaurą šventumo kelią. Tikėjimo patirtimi dalijosi Veikliųjų žmonių bendrijos atstovai.

Antrą kartą kartu švęsti Vėlines kvietė ir Šiaulių universiteto iniciatyvinė grupė. Studentai senosiose Talšos kapinėse uždegė žvakutes ant apleistų, pamirštų kapų bei kapų kūdikiams, kuriems buvo atimta galimybė ateiti į šį pasaulį. Vakarą tęstas Šiaulių vyskupijos jaunimo centre. Tėvas A. Gudaitis SJ siūlė pamąstyti apie tai, kas yra mirtis, kaip elgtumės jos akivaizdoje. Apie gyvenimo vienybę su Viešpačiu prasmę kalbėjo Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis. „Jeigu gyvename tikėjimu ir meile, jei žinome, kad gyvensime amžinai, tai ir atsisakymas žemėje nėra toks skaudus“, – sakė ganytojas.

Tikimasi, jog šios gražios Visų Šventųjų bei Vėlinių dienų minėjimo tradicijos pakeis beprasmią „Halloweena“. -irat-

Seminaras jaunimui

Spalio 13–15 d. Merkinėje surengtame seminare Vilniaus pal. J. Matulaičio parapijos jaunimas apžvelgė savo veiklos perspektyvas. Susirinko keturiolika jaunų žmonių, diduma – vyresniųjų klasių moksleiviai bei keli studentai, norintys įsitraukti į konkrečią veiklą parapijoje.

Spalio 13 d. seminaro dalyviai artimiau susipažino vieni su kitais, o vakarą užbaigė malda, raginančia tokį pat draugišką santykį palaikyti ir su Viešpačiu. Kitą rytą parapijos kun. Valdemaras pradėjo mokymu, kaip veik-

ti pagal Dievo valią. Akcentuota, kad krikščioniškoje veikloje pirmenybė teiktina ne tobuloms struktūroms ir efektyviems rezultatams, bet Evangelija paremtam bendravimui su tais, pas kuriuos esame siunčiami. Mokymas įkvėpė visos dienos darbą grupelėse.

Šiais metais parapijos jaunimas susibūrė į keturias skirtingo pobūdžio veiklos grupes. Viena iš jų jau pradėjo užsiėmimus su mažaisiais sekmadienio šv. Mišių metu – jiems suprantamai aiškinama sekmadienio Evangelija. Kita grupelė organizuos renginius vaikams krikščioniškų švenčių progomis. Dar kita grupelė nusprendė įsipareigoti socialinei veiklai – lankyti vaikų namus. Ketvirtojoje grupėje bus rengiamasi tapti vadovais vasaros vaikų stovykloje.

Kiekviena grupė vakare kūrybingai prisistatė. Po vakarienės surengtame dovanų vakare jaunimas ne tik atrado vieni kitų paslėptus talentus, bet ir džiaugsmingai jais dalijosi.

Spalio 15 d., sekmadienis, pradėta šloviniu ir malda, apmąstant Evangelijos vietą apie gailėstingąjį samarietį. Grįždami namo seminaro dalyviai aplankė netoli Merkinės, Panaros kaime, įsikūrusią *Pilnų namų* bendruomenę.

-jl-

Padėkos diena

Spalio 29 d. Vilkaviškio katedroje buvo švenčiama Padėkos diena. Dekano prelado Vytauto Gustaičio iniciatyva nusistovėjo tradicija, kad pasibaigus lauko darbams parapijos kaimų atstovai pakviečiami į padėkos šv. Mišias, kurios aukojamos už žemdirbius, užaugintą derlių, prašoma Dievo pagalbos ir dvasinės stiprybės ateities darbams.

Per sumos šv. Mišias išsirikiavo ilga atnašų procesija, kurioje žemdirbiai prie altoriaus nešė vaško žvakes kaip darbštumo, bendrumo ir trokštamos Šviesos simbolį bei gėrybes, išaugintas jų laukuose. Po šv. Mišių kaimų atstovai susitiko parapijos socialinėje valgykloje, kur kartu su prel. V. Gustaičiu prie kavos puodelio dalijosi rūpesčiais ir džiaugsmiais.

-bn-

Lietuvos vyskupai nutarė steigti Taikos ir teisingumo (*Iustitia et Pax*) nacionalinę komisiją, kuri, artimai bendradarbiaudama su LVK Socialinių reikalų taryba, palaikydama ryšius su Šventojo Sosto ir kitų Europos šalių Taikos ir teisingumo komisijomis, remdamasi Bažnyčios socialiniu mokyumu, nagrinėtų socialinės sferos problemas ir siūlytų išieitis.

LVK Švietimo komisijos pirmininkas kardinolas Audrys Juozas Bačkis aptarė Lietuvos katechetikos centro perkėlimo į Vilnių eigą, pasidalijo mintimis iš katechetikos centrų ir tikybos mokytojus rengiančių aukštųjų mokyklų atstovų susitikimo, kuriame buvo kalbama apie tai, kad tikybos mokytojai gautų deramą išsilavinimą, o jau turintiems kitą pedagoginę specialybę būtų suteikta galimybė pasirengti tikybos mokytojo darbui.

Kaip LVK Šeimos tarybos pirmininkas, kardinolas vyskupams priminė šios Tarybos organizuotą šeimų kelionę į Valensijoje vykusį tarptautinį šeimų susitikimą, Lietuvoje rengtas parodas ir paskelbtą pastoracinę laišką šeimoms. Taryba šeimos centrams pasiūlė kitų metų temą „Pašaukimas šeimai“ ir numatė surinkti tikslesnę informaciją apie Lietuvoje esančias šeimų grupes bei šeimos labui dirbančias organizacijas.

LVK Liturginės komisijos pirmininko vyskupo Jono Borutos siūlymu buvo apsvarstytas sąrašas šventųjų (tarp jų šv. Adalbertas Vaitiekus, Vilniuje gyvenęs šv. Faustina, šv. Rapolas Kalinauskas), kurie galėtų būti įtraukti į Lietuvos vyskupijų liturginį kalendorių. Toks sąrašas dar turi būti patvirtintas Apaštalo Sosto.

LVK Jaunimo tarybos pirmininkas vyskupas Rimantas Norvila pristatė Jaunimo reikalų tarybos veiklą, vykusius jaunimo forumus, tai, kaip rengiamasi Lietuvos jaunimo dienoms, kurios vyks ateinančių metų birželio 30 – liepos 1 d. Klaipėdoje.

Kitas Lietuvos Vyskupų Konferencijos posėdis įvyks Vilniuje gruodžio 12 d.

-lvks-

Konferencija apie šiuolaikinio jaunimo rengimą šeimai

Spalio 21 d. Panevėžio miesto savivaldybės salėje surengta mokslinė-praktinė konferencija „Šiuolaikinio jaunimo rengimas šeimai: patirtis ir uždaviniai“. Konferenciją organizavo Panevėžio šeimos centras kartu su VDU Katalikų teologijos fakulteto Santuokos ir šeimos studijų centru. Renginyje pranešimus skaitė prelegentai iš Kauno, Vilniaus ir Panevėžio. Konferencijoje dalyvavo ir Panevėžio vyskupas Jonas Kauneckas.

Sveikinimo žodžiu į konferencijos dalyvius kreipėsi Panevėžio vyskupo generalinis vikaras kun. dr. Robertas Pukelis ir Panevėžio miesto meras Vitas Matuzas. Konferencijoje įvairiais aspektais gvildinta šiuolaikinio jaunimo rengimo šeimai problematika. Pranešimų turinys įvairavo nuo jaunimo ugdymo klausimų iki pasidalijimo praktine patirtimi dirbant su berniukais ir mergaitėmis atskirai.

VDU profesorius K. Pukelis, skaitęs pranešimą „Lytinis švietimas – Trojos arklys prie pedagoginių vertybių tvirtovės vartų“, teigė, jog reikia labai aiškiai suvokti skirtumus tarp ugdymo ir švietimo, ir atkreipė dėmesį į pavojus, tykančius pasirinkus švietimo (informavimo) kelią lytiškumo srityje. Pagrindinė jo tezė buvo teiginys, kad išleisdę lytinį švietimą į mokyklas išleisime „Trojos arklių“, iš kurio plūstels destruktivi antivertybinė ir vaikus žalojanti informacija.

VDU doktorantė B. Obelenienė apžvelgė įvairias lyčių teorijas. Pasak jos, šiuolaikinė moteris sekuliarios emancipacijos kontekste praranda moteriškumo elementus, todėl netenka ir autentiškos moteriškosios tapatybės.

Kauno krikščioniškųjų gimdymo namų gydytojas V. Rudzinskas atskleidė dirbtinai sukeltą terminų painiavą kalbant apie žmogaus gyvybę ir dauginimąsi. Paaškinęs „reprodukcijos“ termino ribotumą, prelegentas pabrėžė, jog tai netikslus, žmogaus prokreacijai nusakyti netinkantis, iš veterinarijos srities perimtas terminas. Sykiu analizuotos ir vadinamosios „reprodukcinės teisės“. Gydytojo teigimu, šios „teisės“, kaip ir pats „reprodukcijos“ terminas, atsiradusios neleistinai primityviai suvokiant žmogų ir jo vertę, atspindi siaurus sekuliarios visuomenės interesus ir už sąvęs slepia aiškiai antivertybinę ideologiją.

Konferencijos metu, kaip pagrindinis jos akcentas, netikėtai išryškėjo vyriškosios tapatybės, vyriškumo ugdymo ir darbo su berniukais problematika. Tokį teminį posūkį lėmė kunigo Kęstučio Briliaus MIC pranešimas „Šiandieniniai vaikų rengimo tėvystei aspektai“. Iš karto po pranešimo darbo grupėje, kuriai vadovavo Lietuvos šeimos centro jaunimo programų koordinatorius Saulius Matulevičius, dalytasi darbo su berniukais patirtimi. Kitoje darbo grupėje darbo patirtį su mergaitėmis apibendrino dokt. Birutė Obelenienė. Po to konferencijos dalyviai diskutavo, prelegentai atsakinėjo į klausimus.

-sm-

Švč. M. Marijos apsišviškimo Šiluvoje jubiliejaus komiteto posėdis

Spalio 27 d. Kauno arkivyskupijos kurijoje įvyko pirmasis arkivyskupo Sigito Tamkevičiaus dekretu sudaryto Švč. M. Marijos apsišviškimo Šiluvoje jubiliejaus komiteto posėdis. Jį pradėjo Kauno arkivyskupas Sigitas Tamkevičius pabrėždamas dvasinius pasirengimo laikotarpio akcentus – dėmesį Eucharistijai ir kongresų jos garbei arkivyskupijos mastu, dekanatuose ir parapijose rengimą, dėmesį šeimoms bei dvasiniams pašaukimams, kuo aktyvesnį parapijų įtraukimą, skatinant Marijos garbinimą, organizuojant, ypač jaunimui, piligrimines keliones į Šiluvą. Ganytojas atkreipė dėmesį į kuo platesnį žinios apie Apsišviškimo jubiliejų sklaidimą, medžiagos apie Šiluvą platinimą ir pakvietė posėdžio dalyvius pasidalyti mintimis, pasiūlymais bei pareigomis pasirengimo Jubiliejui laikotarpiu, per kurį Šiluvos parapija „taptų visų mūsų parapija“.

Posėdyje nutarta parengti pasirengimo Jubiliejui programą ir numatyti tikslus bei uždavinius, konkrečias datas, apibrėžti dekanatų ir parapijų vaidmenį, bažnytinių institucijų indėlį, sudaryti galimybę kuo aktyviau prisidėti visos arkivyskupijos parapijų tikintiesiems. Nutarta skleisti Jubiliejaus žinią mokyklose, Marijos radijo laidoje, parengti Šiluvos Dievo Motinos paveikslų kopijas maldos kelionei po arkivyskupijos parapijas, aktyvinti Gyvojo rožinio grupes, organizuoti Eucharistijos adoracijas.

-kasp-

Kardinolui Vincentui Sladkevičiui atminti skirta piligriminė kelionė

Spalio 28 d. Panevėžio vyskupijos Švč. Mergelės Marijos Gyvojo rožinio draugijos nariai iš įvairių šios vyskupijos dekanatų (apie 450 dalyvių) vyko į Kauną, kur šios draugijos narės Nijolės Gylinės ir klieriko Justo Jasėno iniciatyva surengta kardinolo Vincento Sladkevičiaus atminimo diena.

Pašventinta koplyčia

Spalio 24 d. Kauno 2-ojoje klinikinėje ligoninėje pašventinta nauja koplyčia. Ligoninės lėšomis įrengtos koplyčios pašventinimo apeigose dalyvavo prel. doc. dr. Vytautas Steponas Vaičiūnas OFS ir Šventosios Dvasios (Šilainių) parapijos klebonas mons. Lionginas Vaičiulionis. Giedojo vyrų choras „Perkūnas“. Pasak ligoninės direktoriaus Tautvydo Jankausko, naujojoje koplyčioje galės melstis ligoninės medikai ir ligoniai; ji reikalinga ir visai Šilainių bendruomenei. Anksčiau pamaldos vykdavo ligoninės salėje.

-kasp-

Restauruota L. Truikio freska

Spalio 28 d. Kauno Švč. Jėzaus Širdies (Šančių) bažnyčioje šv. Mišiomis paminėta Liudo Truikio (1904–1987) freskos „Angelai“ beveik pusantų metų trukusių restauravimo darbų pabaiga. Unikali prieš septynis dešimtmečius sukurta freska jau buvo 1938 m. pašventintos bažnyčios altoriuje. Freską restauravo bendrovė „Restauravimo projektai“. Darbai atlikti Šančių parapijos klebono kun. Virginijaus Veprausko ir Šančių seniūno Arvydo Rymeikio rūpesčiu gautomis lėšomis iš LR Kultūros ministerijos ir Kauno savivaldybės. Dalį pinigų paaukojo parapijiečiai.

Po šv. Mišių į restauruotos freskos pristatymą susirinkusiems miestiečiams džiaz muzikos koncertą surengė Kauno bigbendas, vadovaujamas Romualdo Grabšto, ir trimitininkas Valerijus Ramoška.

-kasp-

Keliais žodžiais

Gražiškiai (Vilkaviškio dekanatas). Spalio 15 d. Gražiškių bažnyčioje buvo aukojamos šv. Mišios už Bambiųjų kaimo gyvus ir mirusius žmones. Prieškary turėjusio beveik 300 gyventojų Bambiųjų kaimo teritorijoje dabar plyti vien laukai – visi gyventojai prieš kelis dešimtmečius prasidėjus melioracijai išsikėlė gyventi kitur. Senais laikais žmonės gegužės mėnesį giedoti Marijos litanijos susirinkdavo prie keturių kryžių. Buvę kaimo gyventojai, dabar kybartiečiai, Onutė ir An-

tanas Savukaičiai pavasarį atstatė vieną kaimo kryžių, prie kurio šiemet pirmąkart vyko gegužinės pamaldos. Spalio 15 d. parapijos klebonas kun. Dainius Gurevičius pašventino antrąjį atstatytą kryžių, kuris žymi senąsias Bambinių kapinaites. Kybartiečiai pasiryžę atstatyti ir kitus du Bambinių kaimo kryžius.

-bn-

Kazlų Rūda. Spalio 8 d. Švč. Jėzaus Širdies parapijos bažnyčioje į jaunimo šv. Mišias susirinko 111 moksleivių būrys su savo mokytojais ir vadovais – Kazlų Rūdoje dvi dienas vyko Marijampolės krašto skautų sueiga. Šv. Mišias aukojo kunigai Artūras Sederevičius ir Romualdas Vitkovskis.

● Jaunimo šv. Mišiose aktyviai ir gausiai dalyvauja parapijos besirengiantis pirmajai Komunijai ir Sutvirtinimo sakramentui jaunimas. Spalio 15 d. apie kryžiaus ženklą reikšmę moksleiviams įdomiai kalbėjo Vytauto Didžiojo universiteto dėstytojas dr. Benas Ulevičius.

● Spalio 26 d. „Elmos“ pagrindinėje mokykloje Kazlų Rūdos bendruomenės pirmininko, šios mokyklos direktoriaus Algirdo Ališausko kvietimu lankėsi Pilietinės visuomenės instituto atstovė Aistė Ivoškutė ir katalikų radijo „Mažoji studija“ vyriausiasis redaktorius kun. Julius Sasnauskas. Į mokyklos salę susirinkusius Kazlų Rūdos bendruomenės atstovus ir moksleivius kun. Julius Sasnauskas ragino būti neabejingus, atvirus ir drąsiai reikšti savo nuomonę, rodyti iniciatyvą. Susitikime su svečiais dalyvavo ir parapijos vikaras kun. R. Vitkovskis.

● Spalio 29 d. – Misijų sekmadienį – Švč. Jėzaus Širdies bažnyčioje pašventinta nauja Tėvynės sąjungos Kazlų Rūdos skyriaus vėliava. Už Tėvynės sąjungos narius, jų darbų sėkmę šv. Mišias aukojo kun. Ignas Plioraitis. Jų metu grojo ir giedojo „Elmos“ pagrindinės mokyklos moksleiviai.

-vf-

Pernarava. Spalio 12 d. Pernaravos Nukryžiuotojo Jėzaus parapiją vizitavo vyskupas Jonas Ivanauskas su Kauno arkivyskupijos sielovados komanda (KASK). Susitikimo pradžioje vyskupas tarė sveikinimo žodį, o vėliau pakvietė parapijos Pastoracinės

Ta proga piligrimai Kauno šv. apaštalo Petro ir Povilo arkikatedroje bazilikoje dalyvavo šv. Mišiose, kurias aukojo Kauno arkivyskupas Sigitas Tamkevičius SJ ir Panevėžio vyskupo Jono Kaunecko generalinis vikaras kun. dr. Robertas Pukenis. Pamokslo metu ganytojas džiaugėsi maldininkų misija ir apaštalavimu kasdienybėje, linkėjo drąsos tikėjimo kelionėje, kalbėjo apie šeimos svarbą šių dienų visuomenėje. Arkivyskupas maldininkus kvietė dalyvauti ir 2008 m. Šiluvoje vyksiančiame iškilmingame Švč. Mergelės Marijos apsireiškimo 400 metų minėjime, skatino toliau organizuoti piligrimines, maldingas keliones puoselėjant dvasinį gyvenimą.

Po to svečiai katedroje adoravo Švč. Sakramentą, meldėsi prie kardinolo kapo, apsilankė Kunigų seminarijoje, kur mokėsi, o vėliau ir dėstė kard. V. Sladkevičius. Apie seminariją maldininkams papasakojo klierikai Gytis Stumbras ir Andrius Trakšelis. Vėliau maldininkai apžiūrėjo Kauno arkivyskupijos muziejaus Bažnytinio meno skyriaus ekspoziciją. Svetingai piligrimus sutiko, kardinolo V. Sladkevičiaus biografiją nušvietė jo vardo memorialinio buto – muziejaus vedėja Irena Petraitienė.

Švęsti ir dalytis atsineštomis gėrybėmis priėmė Šv. Vincento Pauliečio parapijoje įsikūrę Krokuvos provincijos Lietuvos kapucinų Švč. Mergelės Marijos Lurdo vienuoliai, susitikimu rūpinosi gvardijonas t. Kazimieras Juozas Šumskis OFM Cap. Vėliau lankytasi paminklinėje Kristaus Prisikėlimo bažnyčioje. Ant jos terasos pasigrožėta vakarėjančio Kauno panorama, pačioje šventovėje trumpai pasimelsta, o jos turtingą istoriją papasakojo parapijos tarybos narys prof. Vytautas Nezgada, piligrimus pasveikino parapijos klebonas dek. Vytautas Grigaravičius.

Antrąją dieną kard. V. Sladkevičiaus atminti numatyta organizuoti birželio mėn. Tuomet maldininkai žada aplankyti Kaišiadorių katedrą, Žaslių ir Elektrėnų bažnyčias, melstis Guronų Rožinio slėpinių parke.

-jj-

Katalikiškosios draugijos „Saulutė“ 90 metų sukaktis

Lapkričio 4 d. Plateliuose (Plungės raj.) vyko mokslinė konferencija katalikiškosios draugijos „Saulutė“ 90-mečiui paminėti. Mokslinė konferencija prasidėjo Platelių bažnyčioje Telšių vyskupo J. Borutos SJ vadovaujamos iškilmingomis šv. Mišiomis, kurias taip pat koncelebravo Telšių vyskupo generalvikaras prel. bažn. t. dr. J. Šiurys ir kan. teol. lic. A. Sabaliauskas.

Telšių ganytojas pamaldų dalyviams per pamokslą priminė „Saulutės“ draugijos įkūrimo istoriją. Draugiją 1916 metų pradžioje Plateliuose įsteigė tuo metu Plateliuose vikaravęs kun. Petras Malakauskis, vėliau bažnytinės teisės daktaras ir profesorius, Jonas Brežinskis ir vargonininkas Petras Kidyskas. Šie entuziastai ir idealistai įkurtą katalikiško jaunimo kuopelę pavadino „Saulutė“. Kuopelės aktyvieji nariai, kurių tuo metu buvo 20, rinkdavosi Platelių klebonijoje. Kuopelė leido rankraštinių laikraštėlių jaunimui „Saulutė“. Laikraštėlių redagavo kun. P. Malakauskis. Katalikiškoji draugija turėjo didžiulę įtaką ne tik Platelių, bet ir aplinkinių parapijų jaunimui. Baigdamas pamokslą, vyskupas visiems linkėjo skleisti šių dienų pasaulyje tikrąsias vertybes ir įveikti įvairius sunkumus taip, kaip juos su tvirtu tikėjimu įveikdavo ano meto šviesuoliai, ištikimai dirbę Dievui ir tėvynei.

Po šv. Mišių Telšių vyskupas J. Boruta SJ prie Platelių klebonijos pašventino „Saulutės“ 90 m. jubiliejui skirtą atminimo lentą.

Po to Platelių dvaro svirne surengtoje mokslinėje konferencijoje Vilniaus dailės akademijos rektorius prof. dr. Adomas Butrimas, skaitęs pranešimą

„Saulutė ir besikurianti Lietuvos Respublika“, išsamiai aptarė šios organizacijos reikšmę ir svarbą ugdamą jaunąją kartą. Kai kurie šios draugijos nariai vėliau Lietuvoje išgarsėjo, daug nuveikdami besikuriant nepriklausomai Lietuvos Respublikai.

Adolfas Poška konferencijos dalyviams pristatė vieną pagrindinių „Saulutės“ kūrėjų, aktyvų veikėją filosofą Praną Mantvydą. Jo pranešimas „Prano Mantvydo vieta Lietuvos filosofijos istorijoje“ puikiai atskleidė šią asmenybę ir jos nuveiktus darbus. Kan. teol. lic. Andriejus Sabaliauskas perskaitė išsamų pranešimą apie kun. prof. bažn. t. dr. Petrą Malakauskį, draugijos kūrėją ir laikraščio „Saulutė“ redaktorių, vėliau ilgametį tarpukario Lietuvoje veikusią universitetų profesorių bei „Soter“ žurnalo redaktorių. Anicetas Stonkus pristatė kitą aktyvų draugijos veikėją – Joną Brežinskį. Žurnalo „Žemaičių žemė“ vyriausioji redaktorė aptarė žemaičių kultūrinį sąjūdį Lietuvoje, o Žemaitijos nacionalinio parko istorikas Edmundas Mickūnas konferencijos dalyvius supažindino su XX a. II dešimtmečio katalikiškųjų jaunimo organizacijų veikla Žemaitijoje. Katalikiškosios krypties savaitraščio „Žemaičių saulutė“ vyriausioji redaktorė Kristina Paulauskaitė kalbėjo apie draugijos ir laikraščio atkūrimą Lietuvai atgavus nepriklausomybę. Draugija „Saulutė“ subūrusi nemažą būrį šviesuolių ir idealistų, besistengiančių prieš 90 m. pradėtas įgyvendinti idėjas puoselėti šių dienų pasaulyje. Draugijos prieš 90 metų pasirinktas šūkis: „Švieskis ir šviesk“ nemažiau aktualus ir šiandien.

-kasab-

Kan. Felikso Kapočiaus palaikų perlaidojimas Kaune

Lapkričio 4 d. Kaune, Kristaus Prisikėlimo bažnyčios kolumbariume, perlaidoti šios šventovės statytojo kan. Felikso Kapočiaus (1895–1971) palaikai. Iš Jungtinių Amerikos Valstijų parvežtą prieš 35-erius metus mirusio dvasininko urną su palaikais lapkričio 2–3 d. gausiai lankę tikintieji atsiveikino su šiuo uoliu Bažnyčia ir Tėvynei savo gyvenimą atidavusiu kunigu. Kristaus Prisikėlimo parapijos klebonu paskirtas 1927 m. jis pirmiausiai pastatė mažąją Prisikėlimo bažnyčią ir dėjo daug pastangų statant didžiąją Prisikėlimo šventovę – padėkos Dievui už Tėvynės laisvę simboli. Deja, dėl sovietų okupacijos jam teko pasitraukti į Vakarų. Iš pradžių Europoje, vėliau Jungtinėse Valstijose beveik tris dešimtmečius jis uoliai tarnavo užsienio lietuvių sielovadoje. Kan. Feliksas Kapočius mirė 1971 m. ir buvo palaidotas Čikagos šv. Kazimiero parapijos lietuvių kapinėse.

Perlaidojimo apeigos prasidėjo šv. Mišiomis. Joms vadovavo Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius, koncelebravo vyskupas emeritas Juozas Preikšas, LVK delegatas lietuvių sielovadai užsienyje prelatas Edmundas Putrimas, prelatas Vytautas Steponas Vaičiūnas OFS, Kauno kurijos kancleris monsinjoras Adolfas Grušas, dabartinis Prisikėlimo parapijos klebonas kun. Vytautas Grigaravičius ir kiti kunigai. Pamaldose dalyvavo gausus tikinčiųjų būrys bei Kauno miesto valdžios atstovai.

Pamokslą pasakęs arkiv. S. Tamkevičius prisiminė kan. F. Kapočiaus kunigiškąjį kelią nuo šventimų iki uolios tarnystės lietuvių išeivių pastoracijoje. Arkivyskupas pabrėžė, jog Felikso Kapočiaus kunigystės šventimai 1918-aisiais – Nepriklausomybės atgavimo metais – buvo labai simboliški, nes jam visada rūpėjo prisikeliančios tėvynės reikalai. Pasak ganytojo, Prisikėlimo šventovės statyba buvo didžiulis kanauninko nuopelnas, tačiau kartu „ne vienintelis jo rūpestis – jis rūpinosi, kad augtų ir gyvoji Bažnyčia“. Žaliakalnio parapijoje jo klebonavimo metu buvo atidaryta

tarybos narius, maršalkas, choristus, Caritas darbuotojus, jaunimą sudaryti atskiras grupes ir dalykiškai pabendrauti. Susitikimo pabaigoje visi susibūrė į kleboniją. Čia KASK aptarė esamą parapijos sielovados padėtį.

- Spalio 15 d. Pernaravos parapijos bažnyčioje lankėsi vyskupas Jonas Ivanauskas, kurį lydėjo mons. Artūras Jagelavičius. Šv. Mišios buvo aukojamos už parapiją ir už jaunimą. Po iškilmingų Mišių vyskupas teikė jaunimui Sutvirtinimo sakramentą.

- Spalio 30 d. Pernaravos parapijos jaunimas kartu su parapijos klebonu Renaldu Šumbraskiu bei jaunimo vadove Gintare Brazinskiene dalyvavo išvykoje į Kauną. Kelionės metu aplankyta Kauno kunigų seminarija, Šv. Jurgio bažnyčia, Kristaus Prisikėlimo paminklinė bažnyčia bei terasa, Pažaislio Švč. M. Marijos Apsilankymo pas Elzbieta bažnyčia bei vienuolynas. Jaunimas dalyvavo Kauno sveikatingumo centre „Linija“ organizuotose „Street dance“ pamokėlose, lankėsi šio centro baseine. Išvykos pabaigoje apsilankyta Lakštingalų slėnyje (šalia S. Neries muziejaus). Jaunimas kartu su vadove įsipareigojo aktyviai rengtis Lietuvos jaunimo dienoms, kurios birželio 30 – liepos 1 d. vyks Klaipėdoje.

-krš-

Kaunas. Spalio 28 d., prieš Visų Šventųjų ir Vėlinių šventes, Kauno Dariaus ir Girėno gimnazijos mokiniai bei mokytojai Kauno šv. Kryžiaus (karmelitų) bažnyčioje susirinko apmąstyti krikščioniškųjų – žmogiškųjų dorybių, pasvarstyti apie šio pasaulio laikinumą, žmogaus darbą, mirtį. Kauno Dariaus ir Girėno gimnazijos mokiniai skaitė Senojo ir Naujojo Testamento tekstų ištraukas, J. Marcinkevičiaus bei Mačernio poeziją. Skambėjo mokinių atliekami muzikos klasikiniai kūriniai. Renginiui vadovavo gimnazijos pavaduotoja, tikybos ir lietuvių kalbos mokytojai. Klebonas Emilis Jotkus ir Kauno Dariaus ir Girėno gimnazijos direktorė Irena Kašienė džiaugėsi, kad tokie susibūrimai padeda stiprinti bendrystės ryšius.

-kej-

Vilkaviškis. Spalio 30 d. rajono mokytojai susirinko į rekolekcijas. Neilgai trukusioje konferencijoje kunigas Vai-

dotas Labašauskas pakvietė pamąstyti apie savo pasirinkimus bei apie Dievo ženklus, tikėjimą ir malda. Kunigas V. Labašauskas Vilkaviškio katedroje mokytojams aukojo šv. Mišias, pasakė pamokslą. Po to kartu su parapijos klebonu prel. V. Gustaičiu pabendravo agapėje.

-bn-

Kaunas. Lapkričio 4 d. Kauno šv. Mykolo Arkangelo (Igulos) bažnyčioje vyko vienuoliktasis šių metų meninio projekto „Žodis ir Spalva. Po Soboro skliautais“ renginys. Aktoriaus Egidijaus Stanciko parengtą, Seimo narės Vincės Vaidevutės Margevičienės globojamą projektą, pagal kurį skamba viltingas poetinis žodis bei eksponuojami šiuolaikinių dailininkų paveiksai religine tematika, škart plėtojo teatro bei kino režisierius, rašytojas, dainų atlikėjas Vytautas V. Landsbergis bei dailininkas Gvidas Latakas. V. V. Landsbergis, sau pritardamas gitara, dainavo lietuvių liaudies bei savo kūrybos dainas. Atlikėjas trumpai komentavo šių dainų temas, išvalgiai aiškino kai kurių lietuvių liaudies dainų simbolius, siužetus. Menininkas ypač prikaustė vaikų dėmesį: šiltai su jais bendravo, padainavo specialiai jiems parinktų dainelių, linkėjo dažniau žiūrėti į dangų. Jis taip pat skaitė savo kūrybos eiles. Jų leitmotyvas – būtinybė mokytis mylėti, atleisti, atsižadėti savo „aš“. Tačiau šventovėje buvo atidaryta ir dailininko G. Latako tapytų paveikslų paroda. Renginį vedė aktorius E. Stancikas.

-jkk-

senelių prieglauda, 3 vaikų darželiai, rūpintasi vargšais. Tuo tarpu pats klebonas gyveno kukliame namelyje, iš tvarto perdirbtame į kleboniją. Arkiv. S. Tamkevičius atkreipė dėmesį, jog ir Vakaruose kan. F. Kapočius pasižymėjo veiklumu: pokario metais paskirtas nacionaliniu Popiežiaus misijos delegatu Austrijoje ir Vokietijoje įkūrė daugybę parapijų, o 1946 m. pop. Pijui XII kartu su ataskaita įteikė ir Lietuvos partizano Juozo Lukšos – Daumanto laišką apie tuometinę padėtį okupuotoje Lietuvoje. „Dėkokime Dievui už šį veiklą, sumanų kunigą, kuris visą gyvenimą buvo ištikimas savo tarnystei; kanauninko gyvenimas – tai pasiaukojimo kitiems pavyzdys“, – kalbėjo ganytojas ir kvietė melsti Dievą gerų kunigų šiandienos Bažnyčiai.

Po šv. Mišių urna su kan. F. Kapočiaus palaikais iškilminga procesija palydėta į bažnyčios rūsyje įrengtą kolumbariumą. Kristaus Prisikėlimo parapijos klebonas kunigas Vytautas Grigaravičius padėjo visiems apeigų dalyviams, perlaidojimą pavadino „istoriškai teisingu“ pagarbos ženklu bažnyčios statytojui kan. Feliksui Kapočiui.

-kasp-

Paskaita apie šoki

Spalio 26 d. VDU Katalikų teologijos fakultete, tęsiant tradicines Lietuvių katalikų draugijos Kauno skyriaus organizuojamas paskaitas, padiskutuoti kviečiantį pranešimą „Lietuvos šokių dešimtukas. Sąpnai apie aukštuomenę“ skaitė šios aukštosios mokyklos dėstytojas bei sportinių šokių mokytojas Gediminas Karoblis. Prelegento teigimu, pakalbėti šia tema jį paskatino noras išsiaiškinti, kodėl visuomeninės televizijos laida, kurioje sportinius šokius šokdami varžosi žinomi bei mažiau žinomi šalies asmenys, yra labai populiarūs: ji, sociologinių *TSN Gallup* tyrimų duomenimis, rugsėjo bei spalio mėn. TV laidų reitingų lentelėse užėmė 1–5 vietą.

G. Karoblis atsakymo ieškojo telkdamasis senovės graikų mitologiją, viduramžių bei vėlesnių amžių istorinius duomenis, citavo įvairių filosofų, sociologų, antropologų, šokėjų mintis apie šoki. Jo nuomone, TV laida „Lietuvos šokių dešimtukas“ tokia populiarūs todėl, kad kuria iliuzingą virtualią tikrovę, kurioje vadinamosios žvaigždės priartėja prie paprastų mirtingųjų, be to, ji tenkina dabartinės visuomenės poreikį žinoti apie viešų asmenų privačius reikalus. Vieni G. Karoblio cituoti autoriai šoki vertinę neigiamai, kiti – palankiai. Tarkim, filosofas Stasys Šalkauskis rašė: „Modernieji šokiai yra ne kas kita, kaip seksualinio orgazmo simbolizavimas fiziniais judesiais“. Filosofė Susanne Langer teigė, jog tokie šokiai tarnauja ne meniniams tikslams, o iliuzijai, saviapgalei, bėgimui nuo tikrovės. Poetas lordas Baironas įspėjo: „Valsas – pats kvailiausias ir amoraliausias šokis“. Kitų nuomone, modernieji šokiai – vienas šalių kolonizavimo įrankių, supuvusios buržuazijos užsiėmimas. Tokių nuomonių priešininkų teigimu, šokio kūryboje akimirka atsiduriama beribiame transcendentiniame pasaulyje. Kita vertus, šokis vertintinas teigiamai, nes yra žmogaus jausmų, charakterio išraiška. Be to, Europoje gimęs šokis poroje – tarsi monogamiškos šeimos įvaizdis.

G. Karoblis laidą „Lietuvos šokių dešimtukas“ vertino kaip nelabai paklūstančią estetiniams reikalavimams, tačiau puikiai atskleidžiančią „žvaigždžių“ portretus. Prelegentas kvietė į pasaulį žvelgti šv. Augustino, raginusio „tikėti, kad suprastum, ir suprasti, kad tikėtum“, akimis: priešingu atveju griūva santykiai tarp žmonių. Nuosaiki pranešimo autoriaus pozicija diskusijos neįskėlė.

-jkk-

PRADĖTI IŠ NAUJO

I advento sekmadienis (C)

Jer 33, 14–16; 1 Tes 3, 12–4, 2; Lk 21, 25–28. 34–36

Naujais liturginiais metais esame kviečiami pradėti iš naujo. Krikščionio gyvenime nauja pradžia susijusi su mirtimi. Jau krikštu esame „palaidoti Jėzaus mirtyje“. Šiandienos skaitiniuose apie grėsmingus paskutinių dienų įvykius nelengva įžvelgti naują pradžią. Daugelis jau ne pirmą dešimtmetį išgyvena advento laikotarpį ir naujos pradžios pažadą. Slenkant metams, žmogus, užuot išgirdęs šį nuostabų kvietimą, dažnai nusivylęs atsidūsta: kada pagaliau visa tai baigsis. Tai tik dar vienas simptomas, kad turime pradėti iš naujo. Galėtų atrodyti, kad, bėgant metams, gyvenimas tampa vis lengviau peržvelgiamas ir pažįstamas, tačiau iš tikrųjų yra priešingai. Jėzus, ragindamas turėti vaiko širdį, omenyje turi ne pase įrašytus gimimo metus. Net senyvo amžiaus ar pagyvenę žmonės dažnai patiria jausmą, tarsi viskas prasidėtų iš naujo. Teologas Romano Guardini rašė, kad kuo darėsi senesnis, tuo didingesnis jam atrodė Slėpinys. Priešingai, visi esame matę jaunų senių, jaunuolių užgesusiomis akimis, nudėvėtais veidais ir gyvenimais. Tačiau Jėzaus Evangelija skirta visiems kaip kvietimas ir šansas. Visi kviečiami pradėti iš naujo. Tai siejasi su advento slėpiniu: visas mūsų gyvenimas yra adventas. Žemiškosios kelionės pabaigoje Dievas iš tikrųjų padovanoja mums naują pradžią ir kvietimą į gyvenimo pilnatvę. Šiandien galime iš naujo gyventi savo gyvenimą – tarsi adventą.

Išgirdę grėsmingą paskutinių dienų aprašymą mes taip pat linkę drauge su mokiniais klausti: „Kada šitai įvyks? Ir koks bus ženklas, kada tai prasidės?“ Jėzus atsisakė duoti atsakymą į šį klausimą: „Tos dienos ir valandos niekas nežino“ (*Mt 24, 36*). Nevalia spėliojimais ar ezoteriniais išvedžiojimais spekuliuoti kalbant apie paskutinę dieną. Jėzus savo atėjimo dieną nusako kaip galingą kosminį sukrėtimą. Tai ne kalendoriaus lapelis, nuplėšiamas artinantis naujai dienai. Jėzus įspėja, kad ši diena gali užklupti netikėtai, todėl moko: „Visą laiką budėkite ir melskitės“. Jis primena, kad žmogaus širdis gali apsunkti ne tik nuo valgių bei gėrimų, bet ir nuo kasdienių rūpesčių, jei jie užgožia visas mintis ir nepalieka laiko maldai ar bent atodūsiui Dievop.

Išbandymų akivaizdoje žmogus pasitelkia visus penkis pojūčius, taip pat savo protą, kad numatytų pavojų ir jam pasirengtų. Pasirengimo laidas yra malda, pokalbis ir ryšys su Dievu. Jėzus nežada, kad malda gali padėti išvengti paskutiniųjų laikų įvykių. Visi Evangelijoje aprašomi išbandymai teks ir mums, tikintiesiems. Tačiau skirtingai nuo tų žmonių „apsunkusiomis širdimis“, kuriuos „toji diena“ žada užklupti netikėtai, mes jos budriai laukiame. Viliamės, kad ši diena taps mums išganinga. Nuo Evangelijoje minimų kosminių sukrėtimų bei išbandymų apsaugosime tik suprasdami jų prasmę. Tai ne beprasmės katastrofos, bet arba geresnės ateities prašvaistė, arba panirimas į neviltingą. Kas neatsilaikys, tas kris. Čia su visu galutiniu išryškėja pavojinga žmogaus laisvės didybė.

Šiandienos Evangelija duoda patarimą: „budėkite“, išreiškiamą ir kitais žodžiais: „atsitieskite“, „pakelkite galvas“. Tai ne vien dvasinio gyvenimo taisyklė, bet taip pat geras patarimas kasdienai. Vairuotojas privalo dėmesingai stebėti kelią ir kitus eismo dalyvius. Žaidėjas turi „matyti aikštelę“. Jis turi būti pasirengęs kiekvienam nelauktam iššūkiui, komandos persirikiavimui keičiant žaidimo taktiką. Ne mažiau budrumo reikia prižiūrinčiai vaikus ar besidarbuojančiai virtuvėje šeimos motinai. Turime būti blaivūs ir apdairūs planuodami ne tik darbo laiką, bet ir atostogas, laisvalaikį, šeimos biudžetą.

Adventas yra tinkamas laikas patikrinti maldos budrumą. Išlikti budriems per Mišias nereiškia vien tik nemiegoti. Tikinčiųjų dėmesingą žvilgsnį į tai, kas vyksta ant altoriaus, galime palyginti su vairuotojo žvilgsniu į kelią. Visiems aišku, kas atsitiktų, jei vairuotojas smalsaudamas gręžiotųsi ar nerūpestingai svajotų. Mišiose esame kviečiami gyvai įsitraukti į bendras maldas ir atliepus, giedamas giesmes. Juk Mišios – tai ne koncertas, atliekamas muzikos profesionalų. Negana vien fiziškai atverti lūpas, būtina širdimi pajauti giedamus ar tariamus žodžius. Liturgijoje nėra bereikšmių ar nesvarbių žodžių. Prisimindami Jėzaus raginimą „pakelkite galvas“, pažvelkime į iškeltą Ostiją ir Taurę. Šis žvilgsnis – susitikimo etapas kelyje į laimingą susitikimą su Kristumi amžinybėje. Tačiau visuose kelio į tą susitikimą etapuose turime būti budrūs. Vairuotojo įvaizdis labai pamokomas ir dar vienu aspektu. Esame atsakingi už bendrakeleivių saugumą. Tai gali būti mūsų šeimos nariai ar bendradarbiai. Tikėjimo kelionėje esame ne vieni. Kartais mums reikia pagalbos, prašome kitų parodyti kelią, nurodyti teisingą kryptį. Tačiau reikalavimas budėti ir melstis galioja visiems. Asmeninės atsakomybės už savo likimą negalima deleguoti kitam.

KRIKŠTAS IR ATSIVERTIMAS

II advento sekmadienis (C)

Bar 5, 1–9; Fil 1, 4–6. 8–11; Lk 3, 1–6

Evangelijoje minimi giliai istorijoje nugrimzdę iškilūs ano meto valstybės vadovai, vyriausieji dvasininkai. Šiandien šie vardai, kadaise tarti su baiminga pagarba, nedaug ką reiškia. Jų galybė pavirto į dulkes, jie tapo lygūs tiems, kurie prieš juos kadaise drebėjo iš baimės. Evangelijoje šie vardai tik įrėmina keistuolį pranašą, skelbusį atgailą, kai kam kėlusį nerimą bei sumaištį, gyvenusį dykumoje, pačiame didžios imperijos pakraštyje. Nuostabu tai, kad Jono Krikštytojo vardas ir jo skelbtas žodis, pranašavęs didingą dvasinį sąjūdį, tebėra aktualus šiandien, o didžiūnų ir kunigaikščių potvarkiai įdomūs tik istorijos tyrinėtojams. Advento metu kasmet visoje Bažnyčioje skamba Zacharijo sūnaus Jono Krikštytojo balsas. Jis skelbia mums atgailos krikštą ir nuodėmių atleidimą. Jis sukrečia mūsų teisuoliškumą ir ragina pripažinti, jog esame nusidėjėliai. Įsiklausydami į jo balsą suvokiame, kad daugelis mūsų kelių tėra akligatviai ar klystkeliai. Jis ragina mus atsiversti, aiškiai įspėdamas, jog toliau tuo pačiu keliu eiti pavojinga. Tiesiam ir paprastam Jonui nesvarbu, ar mums tinka, ar patinka jo žodis. Jis neatsižvelgia į mūsų visuomeninę padėtį, gyvenimo patogumą, nusistovėjusius įpročius. Jonas tiesiog kalba tai, ką jis išgirdo iš Dievo.

Jonas skelbė atsivertimo krikštą nuodėmėms atleisti. Mūsų dienomis Bažnyčioje Krikštas ir Atleidimas dažnai išgyvenamas ne ta seka, kuria skelbė Jonas. Tačiau mes, pakrikštytieji Jėzaus įsteigtu Krikštu, taip pat turime kasdien patvirtinti savo Krikštą kasdieniniu atsivertimu. Adventas reikalauja naujai atsigręžti į ateinantį Kristų, dėmesingai atverti apsiблаususias akis. Mūsų Krikštas neatsiejamai suvienijo mus su išganinguoju Jėzaus likimu. Taigi grįžkime atgal prie Krikšto. Grįžkime atgal prie Jėzaus laukimo nuostatos.

Evangelistas Lukas patvirtina Jono Krikštytojo veiksmų tikrumą Izaijo žodžiais. Tačiau Izaijo pranašystėje nieko nekalbama apie krikštą, tik apie atsivertimą. Vien krikštas nieko nereikštų. Izaijo pranašystės žodžiai nurodo ir Joną, ir Jėzų. Evangelistas Lukas vaizduoja, kas įvyksta drauge su krikštu: tai pokyčiai žmogaus viduje, taip pat pokyčiai jo socialinėje aplinkoje.

Kodėl negalėtų viskas likti taip, kaip buvę? Nes tai būtų tarsi nepravažiuojama dykuma be kelio. Kalbėdami apie ekonomiką ir plėtrą dažnai girdime žodį *infrastruktūra*. „Neišsivysčiusiems“ krikščionims taip pat pirmiausiai reikalinga infrastruktūra, prieigos dvasinei paramai tiekti. Reikia dvasinių kelių, susisiekimo arterijų, kuriomis Dievas galėtų bendrauti su žmogumi, o žmonės bendrautų tarpusavyje dalydamiesi gėrybėmis, tiesa, teisingumu ir meile. Tie keliai neatsiranda savaime. Deja, dažnai juos tiesiame pasiėmę tik kastuvus ir karučius, tarsi nepastebėdami, kokia galinga šiandienos kelininkų technika. Jono Krikštytojo žodžiai yra panašūs į tą galingą, kuriai ne kliūtis jokios daubos ar pylimai, technika. Kartais pabūgstame tokių radikalių permainų ir slepiamės už subtilių metodikų, mandagių išsisukinėjimų. Tačiau be radikalių sprendimų bei permainų nenumtiesiamas tikras naujas kelias – į susitikimą su Dievu ir žmonėmis

Martinas Buberis sakė: „Visas gyvenimas yra susitikimas“. Kiekvienas galime prisiminti gyvenimo akimirky, kai buvome laimingi ir jautėme gyvenimo pilnatvę. Šie momentai – savotiški susitikimai su Dievu, žmonėmis, o pirmiausiai – su pačiu savimi. Šventasis Bernardas Klervietis sakė: „Einant Dievo link, riba esu aš pats“. Susitikti su savimi ir Dievu padeda meno kūriniai. Rusų rašytojas Fiodoras Dostojevskis labai mėgo Siksto Madonos atvaizdą. Jo žmona pasakojo, kaip susižavėjęs jis galėjo išstis valandas žvelgti į šį kūrinį. Vienas studentas Johannui Sebastianui Bachui paliudijo: „Klausydamas šios kantatos jaučiu, kad bent savaitę negaliu daryti nieko bloga“. Kompozitoriaus žmona rašė, jog jis buvo labai laimingas išgirdęs to studento liudijimą, laimingesnis negu dėl žinovų pagyrų. Jaunuoliui Bacho muzika padėjo rasti darną su savo vidiniu pasauliu. Jis veikiausiai užčiuopė tą harmoniją, be kurios žmogus nebūna vidujai laimingas, nepasiekia vidinės ramybės. Susitikimui reikia sąlygų. Susitikimui su Jėzumi turime ruoštis.

Dievas tikrai ateis, bet kuriuo atveju. Klausimas yra tik tas – ar jo atėjimas bus mums išganingas. Jonas Krikštytojas ne vien reikalauja atsiversti, jis taip pat skelbia išganyką. Visa žmonija išvys Dievo išganyką, tačiau tas išganykas bus skirtas ne visiems. Svarbu mums pašalinti kliūtis iš savo širdies. Ne Dievas turi pasikeisti. Mes turime labiau linkti į jį. Ne mano artimas žmogus pirmiausia turi pasikeisti, bet aš.

Kardinolo A. J. Bačkio pamokslas Antakalnio Karių kapinėse

Brangieji,

Nors šiandien šv. Mišias švenčiame mirusiųjų karalystėje – kapinėse, tačiau Kristaus Evangelija yra kupina vilties: „Iš tiesų, iš tiesų sakau jums: kas mano žodžių klauso ir mane atsiuntusį tiki, tas turi amžinąjį gyvenimą ir nepateks į teismą, nes iš mirties yra perėjęs į gyvenimą“ (Jn 5, 24).

Kaip matome, Kristus kalba apie gyvenimą. Ar galime tikėti šiais Kristaus žodžiais? Ar šie tylūs kryžiai ir antkapiai neliudija priešingai – kad žmogaus gyvenimas pasibaigė, liko tik sutrūniję kaulai, kurie mums kelia šiurpą ir netekties skausmą?

Tikėjimas mus moko, kad Dievas yra Meilė ir Gailėstingumas. Žmogaus maištas suardė glaudžią vienybę su savuoju Kūrėju ir paskleidė mirties realybę tarp mūsų. Tačiau Dievo meilė nesustojo prie mirties vartų.

„Dievas taip pamilo pasaulį, jog atidavė savo viengimį Sūnų, kad kiekvienas, kuris jį tiki, nepažūtų, bet turėtų amžinąjį gyvenimą“ (Jn 3, 16).

Nukryžiuotasis Kristus yra atsakymas į mūsų nerimą. Kas pasitiki Kristaus meile ir į ją atsiliepia, gyvens amžinai. Tai yra mūsų išganymo paslaptis. Dievas paaukojo save per mirtį, kuri suteikia mums naują gyvenimą.

Prisikėlimas yra istorinis faktas. Jį paliudijo apaštalai. Jį paliudijo daugybė kankinių bei šventųjų, kurie, pasitikėdami Kristaus atpirkimu, savo žemiškąjį gyvenimą suprato ir išgyveno amžinybės perspektyvoje.

Amžinybės lūkestis nepaverčia mūsų buvimo žemėje nesvarbiu ar pasyviu. Atvirksčiai, amžinybės lūkesčio dėka mūsų žemiškasis buvimas prisipildo gyvybės ir drąsos, nes nebebijome laikinų sunkumų ir nesėkmių. Gyvenimas Amžinybės prieangyje leidžia su viltimi siekti aukštesnių, tikresnių dalykų, kurie, suprantama, turi savo kainą, tačiau drauge ir gausų atlygį.

Kristaus prisikėlimas yra mūsų viltis. Kryžius, kuris atrodė kaip visų žmogiškųjų pastangų sugniuždymas, – tapo pergale; žemiškoji kliūtis – durimis; kliūvantis akmuo – kertiniu naujojo gyvenimo akmeniu; mirtis – prisikėlimu.

Prisikėlimas – tai ne sugrįžimas į buvusįjį gyvenimą, bet šuolis į naują kokybę, naują būtį, mums sunkiai suprantamą, tačiau iš tiesų tikrą ir amžiną, kurią paruošė gailėstingoji Dievo meilė kiekvienam Juo tikinčiam ir pasitikinčiam.

Išgelbėjimo pažadą paaiškinti ir tuo labiau suprasti galima tik meilės logikos dėka: Meilė paaukojo save, idant suardytą nuodėmės ir mirties grandinę, idant padovanotų mums naują, amžiną gyvenimą, kupiną laimės, džiaugsmo ir pilnutinės meilės. Naujojo gyvenimo centras yra Jėzus Kristus. Jis yra mūsų vilties ir prisikėlimo garantas. Jis leido save nužudyti, bet nepasiliko mirtyje ir per savąjį Prisikėlimą padovanojo mums save kaip išganymo dovaną.

Šiandien ir kasdien mūsų uždavinys pažinti Viešpaties dovaną, ją priimti ir ją gyventi. Pirmasis šios dovanos vaisius yra Krikšto malonė. Krikštu mes mirštame nuodėmei, kad gyventume amžinybės perspektyvoje. Kaip sako šv. Paulius: „Aš gyvenu, tačiau nebe aš, o gyvena manyje Kristus“ (Gal 2, 20). Krikščionis, priimdamas Krikštą, tampa nauju žmogumi, įgyja naują Kristaus dovanotą gyvenimą. Drauge krikščionis tampa Kristaus liudytoju žemėje, idant ir kiti Viešpatį pažinę jį pamiltų.

Dievo išmintis, gerai numanydama žmogaus silpnumą, nepasitenkino tik viena Krikšto dovana. Jis mums suteikė ir kitus sakramentus, kurie tapo krikščionio keliu į amžinąją laimę. Nupuolus Susitaikinimo sakramentas padeda mums sugrįžti į gailėstingąjį Dievo rankas. Eucharistijoje Kristus liko tarp mūsų, kad drąsintų ir ragintų mus nepamesti amžinojo gyvenimo tako. Santuokos sakramentas teikia palaimos ir stiprybės šeimai ugdyti naują žmogų ir savo meile grįšti visų kartų kelią į amžinuosius Tėvo namus. Ligonių sakramentas suteikia vilties bei ramybės kančioje ir mus patikina, kad net sunkiausią gyvenimo valandą esame ne vieni, esame mylimi.

„Mano Siuntėjo [Tėvo] valia reikalauja, kad nepažudyčiau nė vieno, kuriuos jis man pavedė, bet kad prikelčiau juos paskutiniąją dieną“ (Jn 6, 39), – sako Kristus. Jis mirė apleistas ir vienišas, bet nenori būti vienišas. Jo dėka mes turime Dievo vaikų gyvenimą. Tesuteikia mums džiaugsmo ir vilties tai, ką taip gražiai skelbia Šventasis Raštas: „Elgiasi jis su mumis ne pagal mūsų nuodėmių dydį, atmoka mums ne pagal mūsų kaltynes“ (Ps 103, 10).

Kardinolas Christoph Schönborn

Fides, ratio, scientia.

Apie debatus dėl evoliucionizmo

Paskaita, skaityta kardinolo Josepho Ratzingerio mokinių būrelio susirinkime, vykusiam 2006 m. rugsėjo 1–3 d. Castel Gandolfo

1686 m. Isaacas Newtonas užbaigė savo *Philosophiae naturalis principia mathematica*. Kitais metais šis veikalas buvo paskelbtas Londone. 1713 m. pasirodžiusiam antrajame leidime Newtonas pridūrė *Scholium generale*. Pagrindinis tikslas, kurio savo *Principia* siekė Newtonas, buvo sugriauti Descartes'o pasiūlytą planetų judėjimo teoriją, kurią jis atmetė kaip materialistinę. Šio judėjimo tobulumas, reguliarumas, pasak Newtono, negali „kilti iš mechaninių priežasčių“ (*originem non habent ex causis mechanicis*).

Veikiau priešingai, „šis mums regimas elegantiškiausias saulės, planetų ir kometų (*elegantissima haecce...compages*) darinys galėjo atsirasti tik protingos ir galingos esybės sprendimu ir jai valdant (*non nisi consilio et dominio intelligentis et potentis oriri potuit*). Ir net jei nejudančios žvaigždės yra panašių sistemų centrai, visa tai dėl to, kad sukurta pagal panašų planą (*simili consilio constructa*), paklus Vienatinio valdžiai (*suberunt Unius dominio*)... O kad nejudančių žvaigždžių sistemos dėl savo sunkio nesusidurtų viena su kita, Jis jas išdėliojo milžiniškais atstumais viena nuo kitos. Jis vairuoja viską – ne kaip pasaulio siela, bet kaip visų daiktų Viešpats (*ut universorum dominus*).

Bet ar galime Jį, „dėl Jo valdžios vadinamą Visavaldžiu“, pažinti? Nieko nenutuokiame, neišsivaizduojame apie Jo substanciją, esmę. „Pažįstame Jį tiktai iš jo esminių savybių bei atributų (*per proprietates ejus et attributa*), taip pat iš pasaulio išmintingiausių ir geriausių struktūrų ir tikslo priežasčių (*per sapientissimas et optimas structururas et causas finales*), ir gėrimės Juo dėl Jo tobulybės (*et admiramur ob perfectiones*)“.

Norėdamas šioms ištaroms suteikti dar daugiau aiškumo bei ryžtingumo, Newtonas priduria kelis žodžius, kuriais energingai atmeta jau tuo metu galvą kėlusį deizmą (t. y. dieviškojo veikimo apribojimą „laikrodininko“ veikla pasaulio pradžioje):

„Dievas be valdžios, apvaizdos ir tikslo priežasčių (*deus sine dominio, providentia et causis finalibus*) yra ne kas kita, kaip likimas ir gamta (*nihil aliud est quam fatum et natura*). Iš aklos metafizinės būtinybės (*a caeca necessitate metaphysica*), kuri visur ir visada yra tokia pati, neky-

la jokia daiktų kaita (*nulla oritur rerum varitatio*). Visa, atsižvelgiant į vietą ir laiką, sukurtų daiktų įvairovė gali kilti tik iš būtinai egzistuojančios esybės vaizdinių ir valios (*tota rerum conditarum pro locis ac temporibus diversitas, ab ideis et voluntate entis necessario existentis solummodo oriri potuit*)“.

Scholium generale glaustai užbaigiamas šia pastraipa:

„Ir tiek apie Dievą; daryti ištaras apie jį remiantis gamtos reiškiniais pridera gamtos filosofijai (*et haec de deo, de quo utique ex phaenomenis disserere, ad philosophiam naturalem pertinet*)“ (I. Newton. *Philosophiae naturalis principia mathematica*. Third edition, London 1726, 526–529).

Atleiskite man už šiek tiek varginančias ir ilgas citatas šios paskaitos pradžioje. Garsiojoje Newtono scholijoje glaustai pateikiami esminiai klausimai, dar ir šandien išskylančios aptarinėjant mokslo, proto ir tikėjimo santykį. Aistringumas, būdingas šiems debatams, dar kartą audringai iškilo aikštėn, 2005 m. liepos 7 d. laikraštyje *New York Times* šia tema pasirodžius mano straipsniui.

Kodėl šie klausimai nuo Galilėjaus ir Newtono laikų aptarinėjami su tokiu įsitraukimu, taip aistringai? Tarp mokslininkų visada buvo ir bus ginčų. Tai, ar naujai atrastas rankraštis yra autentiškas šv. Augustino kūrinys ar ne, domina nedidelį žinovų būrelį. Tuo tarpu klausimas, ar Visata, Žemė ir mes, žmonės, atsiradome „aklo likimo“ ar „išmintingiausio ir geriausio“ plano dėka, jaudina daugybę žmonių, nes tą klausimą anksčiau ar vėliau kelia kiekvienas žmogus: „Iš kur mes? Kurlink einame? Kokia gyvenimo prasmė?“

Bet ar šitokių klausimų nederėtų adresuoti religijai? Ar prasminga atsakymo į tai tikėtis iš mokslo, gamtamokslio? Ar tai neviršija mokslo galimybių? Bet ką daryti, kai mokslininkai, remdamiesi gamtos tyrinėjimais, prieina prie išvados, jog visa laikytina aklo atsitiktinybės ir būtinybės žaismo rezultatu? Ar tada religinis atsakymas į pirmąpradžius žmogaus klausimus netaupa tarsi be pagrindo, savotiška laisvai sklandanti girlianda, nepagrįstai, nepamatuotai tikinanti, jog už visko glūdi prasmė, planas, ir kad visa taip pat turi Dievo panorėtą bei įgyvendinamą galutinį tikslą? Negana to: jei teiginys, kad pasaulis liudijęs Kūrėjo planą bei tikslą, pasirodytų esąs moksliskai nepagrįstas, tai neprotinga būtų ir tikėti į Kūrėją bei jo apvaizdą. Tada tikėjimui sukūrimu beliktų vadovautis posakiu: *credo quia absurdum*. Tačiau tikėjimas, besiremiantis absurdu, būtų nebe tikėjimas, o iliuzija. Ar tikėjimas į Kūrėją – iliuzija, kurios neperspektyvumą mėgino parodyti Sigmundas Freudas?

Newtono *Scholium generale* yra šių debatų dalis. Planetų orbitų darnumas, jo akimis, yra mechaninėmis prie-

žastimis nepaaiškinamas reiškiny. Šis *elegantissime* darinys gali būti atsiradęs tikrai didžiausio proto sprendimu bei jam valdant. Iš gamtos reiškinių ateina tikrumas Kūrėjo buvimu.

Taigi ar egzistuoja „kosmologinis Dievo buvimas įrodymas“? Ar kai kurie itin sudėtingi reiškiniai akivaizdžiai nebyloja *intelligent design* gamtoje naudai? Newtonas žengia toliau: iš aklo atsitiktinybės ir būtinybės žaismo daiktų įvairovė kilti negali. O būtent priešingai tikina šiandien paplitusi evoliucijos teorija: visa rūšių įvairovė radosi iš nekryptingo mutacijos ir atrankos jėgų žaismo. Newtono požiūriu, visa daiktų įvairovė kilo vien iš aukščiausiosios esybės „vaizdinių ir valios“. Ir tokį tikrumą jam teikia jo tyrinėjimai. O gal iš tiesų priešingai, galbūt daiktus tokioje šviesoje jis mato dėl savo tikėjimo į Kūrėją? Kol kas palikime šį klausimą atvirą.

Iš pradžių papasakosime žinomą, Voltaire'o paskleistą anekdotą: vieną vakarą tėvų sodyboje Newtonas sėdėjo po obelimi. „Staiga nukrito obuolys. Newtonas pamatė tai ir pažvelgė į vakaro danguje šviečiantį mėnulį. Tą akimirką jis iškėlė lemtinę klausimą: „Jei obuolys krinta ant žemės, tai kodėl ant jos nenukrenta mėnulis?“ Traukos jėga, kuria Žemė prisitraukia obuolį, turėtų daryti tokį patį poveikį tolesniam, tačiau vis dėlto Žemės veikimo zonoje esančiam Mėnuliui“ (R. Taschner. *Das Unendliche. Mathematiker ringen um einen Begriff*. Berlin–Heidelberg 2006, p. 52). Tačiau Mėnulis ant Žemės nenukrenta. Tai įvyktų, jei jis nejudėtų. Kita vertus, kadangi jis tolygiai juda, jei Žemė netrauktų, jis nuo jos nuskrietų. Abi jėgos, Mėnulio judėjimas ir Žemės traukos jėga, sąveikauja (plg. Taschner, *loc. cit.*, p. 53). Newtonas šį žaismą apskaičiavo. Tačiau jis buvo įsitikinęs, jog reguliarius judėjimas negalėjo kilti iš mechaninių priežasčių, bet turėjo būti atsiradęs tikrai aukščiausiosios protingos esybės, kurią vadina Dievu, „sprendimu“ ir galia.

Newtonas darė prielaidą, kad planetų orbitų ir Saulės sistemos stabilumas laiduojamas nuolatiniais Dievo apvaizdos įsikišimais (plg. St. Jaki. *Intelligent Design?* Port Huron, MI, USA, 2005, p. 12). Be tokių Kūrėjo pasikartojančių ypatingų įsikišimų planetų orbitų tvarka jam atrodė nepaaiškinama.

Leibnizas Newtonui prikišo, kad, anot pastarojo teorijos, „Dievas retkarčiais turi vis prisukti laikrodį“, „ki taip jis sustosias“; Newtonas manęs, jog Dievo kūriny „toks netobulus, kad jį, panašiai kaip laikrodininkui savąjį kūrinį, tenka, ypatingu būdu įsikišant, retkarčiais išvalyti ir net pataisyti“. Leibnizas tai laiko Dievo visagalybės pažeminimu ir tam priešpriešina savo mokymą apie „gražiąją iš anksto nustatytą tvarką“, kurioje vientelėje rodomi Dievo išmintis ir galybė (žr. Samuel Clarke. *Briefwechsel mit G. W. Leibnitz von 1715/1716*. Hrsg. von E. Dellian, Hamburg 1990, p. 10 ir t.; plg. E. Dellian.

Die Rehabilitierung des Galileo Galilei oder Wie die Wahrheit zu messen ist? Berlin 2006, Privatdruck, p. 326). Klausimas ne mažiau aktualus iki šiandien. Ar Kūrėjas savo kūrinyje apskritai reiškiasi?

Kai po 100 metų Laplace'ui pavyko „mechaniškai“ paaiškinti planetų orbitas, Napoleonui, kuris susirūpinęs pasiteiravo, kokia Dievo vieta tokiaame paaiškinyje, jis atsakė savo garsiuoju sakiniu: „*Je n'ai pas besoin de cette hypothèse*“ („Man tokios hipotezės neprireikė“).

Kai Dievu užkamšomos žinojimo spragos, jam vis mažiau vietos bepalieka sulig kiekvienu atradimu, galėjusiu paaiškinti dar kokią nors vieną to, kas iki tol buvo nepaaiškinta, dalį. Tokios Kūrėjo „išgyvenimo nišos“ darėsi vis siauresnės, ir juo didesnė sėkmė lydėjo gamtos mokslus, juo daugiau tikrumo vyravo mokslo bendruomenėje, kad vieną dieną „Dievo hipotezė“ taps išvis nebereikalinga.

Tvyrant tokiai dvasiai, pasirodė Charlesas Darwinas. Kaip daug kart ir labai tiksliai dokumentais pagrįsdamas parodė profesorius Stanley L. Jaki, Darwinas buvo „apsėstas“ troškimo rūšių kilmę įtikinamai paaiškinti moksliskai, visiškai atsisakant Dievo atskirų kūrinių aktų. Jo „kilmės teorija“, tikrai vėliau pavadinta evoliucijos teorija, buvo vienas ilgas argumentas „rūšių atsiradimo“ vien „pasaulio vidumi apsiribojančio“, negana to, grynai materialaus, mechaninio aiškinimo naudai. Newtonas dar teigė, kad iš aklos būtinybės negali rasti jokios kaitos ir, vadinasi, jokios daiktų įvairovės, kad ji gali kilti tik iš dieviškųjų vaizdinių ir dieviškosios valios, tuo tarpu Darwinui atrodė priešingai: visa rūšių įvairovė kylo iš atsitiktinių mutacijų ir jų išlikimo galimybių. Tam nebūtini jokie ypatingi Kūrėjo įsikišimai.

Nuodugnūs Stanley Jaki tyrimai nepalieka beveik jokių abejonių, kad Darwinas savo teorija troško padėti moksliskai nugalėti materializmui. To siekė XIX a. ne jis vienas. Karlas Marxas ir Friedrichas Engelsas neatšitiktinai aistringai sveikino Darwino teoriją kaip mokslinį savo teorijos pagrindą.

Šis ideologinis, pasaulėžiūrinis Darwino teorijos elementas, matyt, ir yra pagrindinė priežastis, lemianti, kad dėl jos, dėl evoliucijos ir sukūrimo, iki šiandien ne mažiau intensyviai diskutuojama ir aistringai kovojama. Praėjusių mėnesių debatai tai dar kartą aiškiai parodė. Todėl didžiausiu prioritetu laikau užduotį gamtos filosofijos priemonėmis debatams suteikti daugiau aiškumo. Norint tai padaryti, būtina žengti kelis žingsnius:

1. Kas Darwino teorijoje (ir jos tolesnėse plėtotėse) yra tikras mokslas ir kas mokslui svetimi pasaulėžiūriniai, ideologiniai elementai? Darwiną reikia atskirti nuo darwinizmo, išlaisvinti iš ideologinių pančių. Gana pagrįsta manyti, jog tai įmanoma.

2. Turi būti leista dalykiškai kritikuoti ideologinius darvinizmo aspektus. Sunku suprasti, kodėl turi būti draudžiama (kaip dėl to diskutuojama JAV) į mokyklų programas įtraukti Dievo klausimą ir niekada nekeltinas klausimas, ar kartu su Darvino teorija leistina mokyti materializmo (kaip itin abejotinos pasaulėžiūros). To neturėtų būti, jei nenorima, kad biologijos pamokos būtų ideologiškai perkrautos šiam dalykui svetimų elementų. Tuo tarpu *de facto* tas dažnai pasitaiko mokslo, proto ir tikėjimo nenaudai.

3. Tam reikia didesnės laisvės aptarinėjant atvirus evoliucijos teorijos klausimus. Kiekvienas klausimas, nukreiptas į teorijos silpnas mokslines vietas, mokslo bendruomenėje dažnai užblokuojamas iš anksto. Čia iš dalies vyrauja savotiška cenzūra, kurią anksčiau būdavo mėgstama prikišti Bažnyčiai.

4. Bet lemiamas klausimas yra ne gamtamokslio ir ne teologijos plotmės, jis glūdi tarp jų abiejų – gamtos filosofijoje. Vis labiau įsitikinu, kad lemiamą pažangą debatuose dėl evoliucijos teorijos bus pasiekta gamtos filosofijos, maža to, galiausiai metafizikos plotmėje. Mums visiems būtų naudinga šiek tiek labiau įsigilinti į filosofinius mūsų debatų sąryšius.

5. Mat pastarųjų mėnesių debatai man labai aiškiai parodė: būtų neteisinga, netgi karikatūriška viską apriboti evolucionistų ir kreacionistų konfliktu. Dalykas tada būtų per daug supaprastintinas. „Kreacionistinė“ pozicija remiasi Biblijos samprata, kuriai Katalikų Bažnyčia nepitaria. Pirmasis Biblijos puslapis nėra kosmologinis traktatas apie pasaulio atsiradimą per šešias dienas. Biblija mus moko ne „*how the heavens go, but how to go to the heaven*“ („ne kaip veikia dangūs, bet kaip nueiti į dangų“) (St. Jaki. *Darwin's Design*. Port Huron, MI, USA, 2006, p. 4).

Galimybė, kad Kūrėjas kaip įrankiu naudojasi evoliucija, katalikų tikėjimui priimtina. Tačiau klausimas kyla, ar su tikėjimu į vieną Dievą suderinamas evolucionizmas (kaip pasaulėžiūrinė koncepcija). Šiuo klausimu vėlgi suponuojamas skirtumas tarp evoliucijos mokslinės teorijos ir evoliucijos pasaulėžiūrinė bei filosofinių interpretacijų. Tai savo ruožtu vėl lemia būtinybę nuskaidrinti intelektines, filosofines visų debatų dėl evoliucijos prielaidas.

Ar tikėjimą sukūrimu ir evoliucijos teoriją įmanoma suderinti? Šiandien plačiai paplitusio „konkordizmo“ požiūriu, „teologija ir evoliucijos teorija niekada negali konfliktuoti viena su kita, nes abi disciplinos veikia dviejose visiškai skirtingose srityse“ (A. Walker. „*Schöpfung und Evolution jenseits des Konkordismus*“). In: Intern. Kath. Zeitschrift *Communio*, H 35/2006). Stepheho Gouldo NOMA principu (*Non-Overlapping Magisteria*) pavadintas toks santykis, mano akimis, nepağrįstas. Tarp teologijos ir gamtamokslio, tarp tikėjimo,

mąstymo ir tyrinėjimo turi būti „sąlyčio zonų“. Tikėjimas į vienatinį Kūrėją, tikėjimas jo planu, jo „pasaulio valdymu“, pasaulio kreipimu į jo nustatytą tikslą negali likti be sąlyčio taškų su konkrečiu tyrinėjimu. Todėl galioja: ne kiekvienas evoliucijos teorijos variantas suderinamas su tikėjimu sukūrimu.

Štai ką apie tai sako Adrianas Walkeris (Jono Pauliaus II institutas, Vašingtonas):

„Tokios evoliucijos teorijos problemiškos atmainos pavyzdys yra tai, ką vadinu griežtu darvinizmu, – tezę, kad (genetinės) mutacijos ir natūraliosios atrankos žaismas pakankamai paaiškina naujų gyvybės formų atsiradimą. Juk jei tokiam atsiradimui paaiškinti pakanka mutacijos ir atrankos, tai, tiesą sakant, nebelieka priežasties, dėl kurios akla materija negalėtų būti pirminė gyvybės ištaka, tezę, ... nesuderinama su krikščioniškuoju mokymu apie kūrimą“ (ten pat, p. 55 ir t.).

Dažnai ieškoma išeities sakant, jog biologija ir apskritai gamtos mokslai materialistiniai tesą metodologijos požiūriu ir todėl pasaulėžiūrinio materializmo negarbsto. Net jei taip ir būtų, vis tiek liktų akivaizdu, kad toks metodologinis pasirinkimas yra dvasinis aktas, suponuojantis protą, valią, laisvę. Jau vien to užtenka parodyti, kad gamtamokslinio metodo apsiribojimas grynai materialiais procesais negali atitikti tikrovės visumos.

Newtono teiginys, kad gamtos filosofijai tenka užduotis, remiantis *phaenomenis*, gamtos reiškiniams, daryti ištaras apie Dievą, visiškai tebegalioja kaip anksčiau. Katalikų tikėjimas kartu su Senosios ir Naujosios Sandomos Biblija laikosi nuomonės, jog protas Kūrėjo egzistenciją iš jo pėdsakų kūriniuose gali pažinti neabejotinai, nors ir ne be vargo.

Taigi ką gali pažinti protas? Pirmiausiai tai, kad jis pats egzistuoja ir kad jis yra daugiau negu jo materialinės sąlygos.

Leiskite man paaiškinti tai vaizdžiu, anekdotiniu pavyzdžiu. Vokiečių-amerikiečių žydų filosofas Hansas Jonasas vėlyvučiu savo kūrybos laikotarpiu parašė reikšmingą kūrinių „Atsakomybės etika“. Jam buvo aišku – jei nėra dvasios, sielos ir laisvos valios, kalbėti apie etiką ir atsakomybę beprasmiška. Genai atsakomybės neprisiima. Juk jie nepatraukiami teisman, kai ima gaminti vėžio ląsteles. Nepakaltinami ir gyvūnai. Atsakingi tik žmonės, turintys (vėliausiai Dievo teisme) atsiskaityti už savo darbus. Kasdienybė yra nuolatinis materializmo griovimas. Pavyzdžiui, už ūkinę veiklą aš atsakau. Bitės ir skruzdės daro neįtikėtinus dalykus, tačiau jų elgesys valdomas instinktų, todėl jos už jokias klaidas neatsako. Už savo klaidas atsako tik laisvos būtybės. Nors materialistinių požiūrių kasdienybė nuolatos griauja, suklysta net ir labai protingi

žmonės. Tad Hansas Jonasas, prieš imdamasis „Atsakomybės etikos“, nutarė sugriauti materializmą filosofiskai. Knygelę jis pavadino „Subjektyvybės galia ir bejėgystė“ (*Macht und Ohnmacht der Subjektivität*. Frankfurt 1981). Pačioje pradžioje pateikiamas toks anekdotas. Trys jauni gamtamokslininkai, visi vėliau tapę garsiais mokslininkais, 1845 m. Berlyne susibūrė į grupę ir susimokė „įrodyti, kad organizme neveikia jokios kitos jėgos, išskyrus fizikines-chemines“. Visi trys liko ištikimi savo „priesaikai“ visą gyvenimą. Hansas Jonasas atkreipia dėmesį: „Pačiu savo įžado faktų jie suponavo tai, kas nefiziška, – savo santykį su tiesa, galią kontroliuoti savo smegenų veiklą, būtent tai, ką jie savo įžade apskritai neigė (ten pat, p. 13 ir t.).

Kokia jėga čia veikia? Gebėti ką nors pažadėti, stengtis pažadą tesėti, esant pavojui jį sulaužyti, – visa tai negali būti grynai materialaus pobūdžio jėgų poveikis. Mokslinės teorijos plėtotė yra dvasinis procesas, net jei pati ta teorija yra materialistinė. Garsi yra Alfredo N. Whiteheado ironiška pastaba apie darvinistus, neigiančius bet kokią gamtos tikslingumą: „*Those who devote themselves to the purpose of proving that there is no purpose constitute an interesting subject for study*“ („Pasiukojantys tikslui įrodyti, kad tikslo nėra, yra įdomus studijų objektas“) (*Function of Reason*. Princeton 1929, p. 12). Žmogus išgyvena save kaip tikslą ir tikslus keliantįjį. Žmogaus veikla neišivaizduojama kitokia, kaip tik kryptinga. Vargu ar įmanoma surasti geresnę kryptingos veiklos pavyzdį už mokslinį, ir konkrečiai gamtamokslinį, darbą.

Bet ką galima pasakyti apie pasaulį už žmogaus ribų? Ką galima pasakyti apie gyvūnus, augalus, neorganinę gamtą, patį kosmosą? Ar čia yra tikslų? Jei taip, tai kas juos nustato? Kas siekia tikslų, jei nėra valios, kuri jų imtųsi? Tai, matyt, debatų dėl sukūrimo ir evoliucijos kertinis klausimas. Čia mums gali padėti Darwino pastaba iš vieno jo 1870 m. laiško J. Hookeriui: „*I cannot look at the universe as a result of blind chance. Yet I can see no evidence of beneficent design, or indeed any design of any kind, in the detail*“ („Negaliu žiūrėti į Visatą kaip į aklo atsitiktinumo vaisių. Kita vertus, išgilinęs į smulkmenas, nematau jokių geraširdiško plano pėdsakų, apskritai kokio nors plano“) (*More letters of Charles Darwin*. Ed. F. Darwin and A. C. Seward, New York 1903, vol. 1, p. 321).

Gamtos stebėjimas, Visatos, Žemės tyrinėjimas, kaip teigiau *New York Times* laikraštyje, „neatremiamai“ (*with overwhelming evidence*) kalba mums tvarkos, plano, tikslaus suderinimo (*fine-tuning*), ketinimo ir tikslo naudai. Klausimas tikrai toks: kas *design* (planą) įžiūri? Kaip jis įžiūrimas? Darwinas teigia, jog, išgilinęs į gamtos tyrinėjimą, negalės įžiūrėti jokio *design*. Griežtu moksliniu, kiekybiniu, matavimu besiremiančiu metodu to padaryti, matyt, ir neįmanoma. Martinas Rhonheimeris apie tai štai ką sako: „Tai, ką iš tikrųjų gam-

toje galime matyti ir stebėti, yra ne planas ir ne ketinimas, bet daugygių daugiausia ... to vaisius. Matome teleologiją, kryptingus procesus ir tikslingą bei gražią gamtos tvarką. Ar šių gamtos procesų veikiantysis pradas yra „ketinimai“ ir „protingi planai“, pamatyti negalime. Tai, ką matome gamtoje, yra ne *design*, bet kažkas, kas turėtų *design* remtis“ (*Pro manuscripto*, p. 4).

Nuolatos kalbame, kad „gamta“ štai tą taip įrengė, aną taip sutvarkė ir pan., tarsi „gamta“ būtų dvasia apdovanotas pats sau tikslus keliantis ir jų siekiantis subjektas. Apie gamtą taip „antropomorfiškai“ visada kalba ir griežti darvinistai, maža to, ir pats Darwinas, net jei jie po to pasitaiso ir, pavyzdžiui, kaip Julianas Huxley, sako: „*At first sight the biological sector seem full of purpose. Organisms are built as if purposely designed... But as genius of Darwin showed, the purpose is only an apparent one*“ („iš pirmo žvilgsnio biologijos sritis atrodo kupina tikslo. Organizmai suręsti taip, tarsi būtų tikslingai suplanuoti... Tačiau, kaip parodė genialus Darwinas, tikslas tėra regimybė“) (*Evolution in Action*. New York 1953, p. 7).

Galbūt „gamta“ tik atrodo turinti tikslų? Šv. Tomas Akvinietis savo *quinta via*, penktajame „Dievo įrody-me“, šiuo klausimu parodė mąstymui perspektyvią kryptį. Pasak jo, fiziniai gamtos daiktai, patys negebantys pažinti, kaip matėme, kryptingai siekia to, kas jiems gera. Jie pasiekia savo tikslą ne atsitiktinai, bet ketinimo dėka (*non a casu, sed ex intentione*). Tačiau tai jie pasiekia ne patys turėdami ketinimą, nes juk negeba pažinti, bet pažįstančiojo, nukreipiančio juos į tikslą taip, kaip šaulys strėlę, dėka. Šį pažįstantįjį, visus gamtos daiktus nukreipiantį į jų tikslą, mes vadiname Dievu (*STh I*, q. 2, a. 3).

Yra vienas puikus šv. Tomo tekstas, kuriame labai vaizdžiai parodoma, kaip gali būti mąstomas Kūrėjo veikimas, kaip Jis gamtai „įdiegia“ jos tikslingumą (už nuorodą į šį svarbų tekstą dėkoju profesoriumi M. Rhonheimeriui). Tekstas itin pagalus todėl, kad jame lyginama gamta ir menas bei technika (taip galima išversti žodį *ars*): „Gamta skiriasi nuo meno/technikos tikrai tuo, kad gamta yra vidinis veikiantysis pradas, tuo tarpu menas/technika – išorinis pradas“. Kad paaiškintų „gamtos“ „vidinį pradą“, Tomas pateikia palyginimą: „Jei laivų statybos technika būtų medžiui imanentiška, tai prigimtis (medžio) pagimdytų laivą, kuris paprastai atsiranda technikos dėka“. Tolėliau Tomas dar kartą paaiškina: „Gamta yra ne kas kita, kaip tam tikras menas/technika, būtent dieviškasis, į daiktus įdėtasis menas, kuriuo daiktai nukreipiami į nustatytą tikslą“ (*natura nihil est aliud quam ratio cuiusdam artis, scilicet divinae, indita rebus, qua ipsae res moventur as finem determinatum*). Ir vėl Tomas tai pailiustruoja laivo statybos įvaizdžiu: „Yra taip, tarsi laivo statytojas būtų suteikęs medienai gebėjimą pačiai imti kurti laivo pavidalą“ (*In physic. lib. 2, e 14, n. 8*).

Martinus Rhonheimeris taip šitai komentuoja: „Gamta laikosi tikslingai (tarsi elgtųsi planingai ir protin-gai); bet kadangi pačioje gamtoje jokių protin-gų ir intenciškai veikiančių priežasčių neaptinkama, protin-goji priežastis turi egzistuoti ne gamtoje“.

Lygiai kaip laivas verčia kelti klausimą: „Kas jį pasta-tė?“, lygiai taip tikslingumo, tvarkos ir grožio gamtoje patirtis verčia klausti: „Iš kur visa tai?“ Evoliucijos teorija su savo gamtamoksliniu metodu negali į tai atsakyti, ji gali tik tirti gamtoje empiriškai aptinkamas ir veikiančias priežastis. „Todėl evoliucijos teorija ne-gali nė teigti, jog ji įrodanti, kad nėra jokio planuojan-čio Dievo, kurio Dvasia yra gamtos ir jos evoliucijos priežastis“ (M. Rhonheimer. *Pro manuscripto*, p. 11).

Dažnai mėgstama cituoti šiuos George'o G. Simpsono žodžius: „*Man is the result of a purposeless and materia-listic process that does not have him in mind. He was not planned*“ („Žmogus yra betikslis ir materialistinio pro-ceso, neturėjusio jo galvoje, rezultatas. Jis nebuvo nu-matytas“) (*The Meaning of Evolution*. New Haven 1949, p. 344). Jei Simpsonas būtų pasakęs: grynai kiekybi-niu-mechaniniu gamtamokslinio tyrinėjimo metodu neįmanoma aptikti plano, kuriuo remiantis žmogus būtų atsiradęs, tai ši išlara būtų teisinga. Tačiau minė-tasis požiūris yra ne „duotas su prigimtimi“, bet są-moningas, metodinis, labai kryptingas pasirinkimas.

Sąmoningas apsiribojimas tuo, kas kiekybiška, suskai-čiuojama ir išmatuojama, materialiomis sąlygomis bei materialiais sąryšiais leido gamtos mokslams pasiekti milžiniškų laimėjimų. Tačiau būtų labai problemiška visa, nuo ko metodologiškai buvo atsiribota, paskelbti tiesiog neegzistuojant – pradedant protu ir laisva va-lia, kurie tokį metodologinį pasirinkimą tik ir įgalina.

Tiesa, žmogaus genetinis kodas tik menkai skiriasi nuo šimpanzės genetinio kodo. Tačiau tik žmogui gali kilti mintis iširti savo genetinį kodą, taip pat ir šimpanzės!

Pateikdamas vieną pavyzdį, norėčiau pamėginti pa-aiškinti, kas turima galvoje kalbant apie gamtamokslinio metodo ribas. Laikraščio „*Die Zeit*“ 2006 m. rug-pjūčio 3 d. numerįje pasirodė plačios dosjė gydytojo ir paciento klausimu. Pagrindinė mintis: medicinos tech-nizacija kelia grėsmę gydytojo profesijos žmogiškajam matmeniui. Sena tema, vėl tapusi aktuali. Paulis Tournier, Ženevos gydytojas ir gydytojų sąjūdžio „*Médecine de la Personne*“ steigėjas, mėgdavo sakyti, jog gy-dytojas turįs dvi rankas ir privalęs abi naudoti: viena esanti mokslinis žmogaus, organizmo ir jo funkciona-vimo pažinimas, kita – jo širdis, jo intucija, jo įsijauti-mas. Norėdamas tinkamai atlikti savo pareigą pacien-to atžvilgiu, gydytojas negalįs atsisakyti nė vienos. Žmogus nėra mašina, net jei žmogaus kūną daugeliu atžvilgių sudaro sudėtingi, įstabūs mechanizmai ir ma-terialinės funkcijos. Nė vienas geras gydytojas žmo-

gaus netraktuos vien kaip tokio. Kaip į tikrovę, jis rimtai atsižvelgs ir į jo sielą. Vien su George'o G. Simpsono pažiūra į žmogų neišsiverstų nė vienas gydytojas. Ji klai-dinga, nes pretenduoja būti išlara apie visą žmogų.

O štai dabar esminė palyginimo apie gydytoją išvada: nuo gydymo mokslo neatsiejamos abi rankos – ir gam-tamokslinis gydytojo įrankis, ir iš patyrimo, įsijauti-mo, žmogaus pažinimo įgyta intucija. Geru gydytoju tampama tik abiem sąveikaujant.

Galbūt toks modelis gali padėti mums nuskaidrinti žvilgsnį ir mūsų šiuose debatuose? Leiskite man tai glaustai paaiškinti trimis pavyzdžiais, nusakančiais tipines problemines debatų dėl evoliucionizmo sritis.

1. Pirmasis pavyzdys – rūšių, *species*, sąvoka. Darvino garsiojo kūrinio pavadinimas yra „*The Origin of the Species*“. Tačiau ar rūšys apskritai egzistuoja? Ar jas grynai kiekybiniu metodu įmanoma suvokti? Ar evo-liucijos teorijoje joms apskritai yra vietos? Ar visa, ką vadiname rūšimis, nėra vien momentinė nuotrauka pla-čioje evoliucijos upėje? Ar tokios sąvokos kaip rūšis, giminė, karalijos (gyvūnų ir augalų karalija) nėra vien *nomina nuda*, pliki žodžiai be juos atitinkančios tikro-vės? To, ką galima išmatuoti ir išreikšti skaičiais, plot-mėje sąvokos *species* ir *genera* iš tiesų yra tušti žodžiai. Tačiau dvasios akys labai gerai mato, kad „kačių“ rū-šis egzistuoja (tą, kaip kačių draugas, neabejotinai pa-liudys Šventasis Tėvas, popiežius Benediktas XVI!). Ar dėl to šuns ir katės skyrimas jau nemokslinis?

2. Būtinybė pasitikėti „dvasios akimis“ dar labiau pa-didėja, kai kalbama apie dalykus, kurie šiandien daž-nai atmetami kaip „nemoksliniai“, nes galiausiai meta-fiziniai, esantys anapus grynos materialybės ribų, – kai kalbama apie esybės formą. „Sveikas žmogaus protas tokius daiktus kaip medžiai ar drambliai laiko būtent daiktais, savarankiškomis esybėmis, esančiomis dau-giau negu vien jų materialinių sudėtinių dalių suma, tuo tarpu materialistinė evoliucijos teorija susiaurina juos... iki vien epifenomeninių materijos pokyčių, mate-rijai dėl to tampant vienintele galutine esybiška tikrove kosmose. Galiausiai nei medžiai, nei drambliai neeg-zistuoja, tėra laikini materialių savybių agregatai“, ku-riems priskiriame tuos vardus (A. Walker, *op. cit.*, p. 59).

Todėl, norint įveikti materialistinę evoliucionizmo po-žiūrį, būtina nedelsiant sugrąžinti mokslui formas, ar-ba pavidalo, sąvoką (Aristotelio ar Goethe'ės prasmė). Didysis šveicarų zoologas Adolfas Portmannas savojoje darvinizmo kritikoje šį momentą labai pabrėžė. Visa gyvybė rodosi kaip vidujybės, kuri yra daugiau negu jos materialiosios sudėtinės dalys, pavidalas, išraiška. Biocheminiai tyrimai gali metodologiškai atsiriboti nuo formos, pavidalo klausimo, tačiau, jei nenori tapti aklu mokslu, jie negali ilgai atsiriboti nuo klausimo, kas gi augalą, šunį padaro tuo, kuo jie patys yra.

Juk visu matavimu ir skaičiavimu visada jau suponuojama, kad ta gyva būtybė, tas žmogus, tas gyvūnas, tas augalas egzistuoja kaip atskira vientisa visybė, galinti būti suvokta žmogaus dvasios.

Kaip gydytojui privalu traktuoti ligonį ne kaip kepenis, širdį ar kokią nors kitą izoliuotą organą, bet kaip konkretų žmogų, kurio širdis negaluoja ar yra sveika, lygiai taip biologas turi stengtis į savo tiriamą gyvą būtybę žvelgti kaip į visumą ir į visas jos dalis – kaip į gyvos visumos elementus. Jis, Hanso Urso von Balthasaro žodžiais, turėtų stengtis „regėti visumą“, be kurios jo matavimo įrankiai lieka akli. Bet „visumos regėjimas“ taip pat yra būdas Kūrėjo pėdsakams pažinti.

3. Tai mane atveda prie trečio pavyzdžio. Skaityti Dievo pėdsakus kūrinyje – ar tai mokslo reikalas? Senieji, pradedant Koperniku bei Galilėjumi ir baigiant Newtonu, buvo tuo įsitikinę. Šalia Biblijos knygos jiems pažįstama kūrinių knyga, kurioje Kūrėjas kalba mums įskaitoma, suprantama kalba (plg. R. Schaeffler. „Lesen im Buch der Welt. Ein Weg philosophischen Sprechens von Gott?“ In: Stimme der Zeit, 2006, p. 363–378).

Ką materialistinė mokslo samprata išleidžia iš akių, tai stebėjimąsi tikrovės „įskaitomumu“. Mokslinis gamtos tyrimas galimas tik todėl, kad ji mums duoda atsakymus. Ji „pastatyta“ taip, kad mūsų dvasia gali į jos statybos dėsnius įsiskverbti. Kas dar siūlosi labiau už prielaidą, kad tikrovę galima iširti ir (nors ir sunkiai bei tikrai fragmentiškai) pažinti todėl, kad jai būdinga jos Autoriaus „rašysena“. Dievas kalba kūrinių kalba, o mūsų dvasia, kuri irgi yra jo kūrinys, įstengia jį išgirsti, suprasti. Argi galiausiai ne todėl šiuolaikinis mokslas išaugo pirmiausiai žydų-krikščionių tikėjimo sukūrimu dirvoje? Materialistiškai susiaurinta mokslo samprata painioja raides su tekstu. Tirti, analizuoti materialias raides yra galimybės skaityti tekstą sąlyga. Bet jos nėra pats tekstas, jos yra jo materialinė išraiška. Čia vėl, kaip ir pavyzdyje apie gydytoją, išskyla aiškėn, kad mokslas, apsiribojantis vien materialiosiomis sąlygomis, yra „vienarankis“ ir todėl – „vienpusis“. Jam trūksta to, kas būdinga žmogui kaip žmogui, – gebėjimo intelektu ir intuicija pakilti virš materialijų sąlygų ir prasiskverbti iki prasmės, tiesos, „teksto autoriaus žinios“.

Priartėjau prie šių jau per ilgų svarstymų pabaigos. Kokie praktiniai reikalavimai išplaukia iš čia apmestų minčių? Iš galimų tolesnių svarstymų gausos pasirenku tik du momentus.

1. Kaip „evoliucionizmas“ su savo ideologiniu materializmu galėjo tapti beveik religijos pakaitalu? Kodėl jis dažnai taip agresyviai ir emocionaliai reiškiamas? Drįstu teigti, kad šiuo metu veikiausiai nėra kitos mokslinės teorijos, kurios atžvilgiu būtų tiek daug rimtų prieštarų ir kuri, nepaisant to, būtų ginama kaip visiš-

kai šventa. Svarbiausios prieštaros žinomos ir ne kartą nurodytos:

– „missing links“ („trūkstamos grandys“), gausybė trūkstamų pereinamųjų formų tarp rūšių – formų, kurių po 150 metų trunkančių intensyvių tyrinėjimų tiesiog nėra;

– dažnai pripažįstamas faktas, kad iki šiol realiai neįrodyta jokia evoliucija iš vienos rūšies į kitą;

– „sistemų teorija“ besiremianti negalimybė vieną kokią nors gyvą sistemą (pvz., roplius) nesuskaičiuojamomis kuo mažiausiomis mutacijomis pertvarkyti į kitą gyvą sistemą (pvz., paukščius);

– sąvokos „survival of the fittest“ („tinkamiausiųjų išlikimas“) problematika. Marco Bersanelli pavyzdžiais parodė, kad išgyvenimas dažnai būna „laimės dalykas“, atsitiktinumas, kontingencija ir neįrodo ypatingo „fitness“ („tinkamumo“). Dinozaurai ir daugelis kitų rūšių išnyko dėl katastrofų, o ne dėl neprisitaikytumo.

Tai tik keli svarbiausi teorijos sunkumai. Tad kodėl ji, nepaisant to, išvirtino kaip mokslinė teorija? Todėl, kad iki šiol nėra kitos, geresnės. Ir todėl, kad ji kaip mokslinė teorija yra paprasta ir „estetiška“.

Bet kodėl jai būdingas toks ideologinis krūvis ir kodėl ji paverčiama materialistiniu „lozungu“? Todėl, kad pasaulėžiūrinė alternatyva yra tikėjimas sukūrimu. Kas kalba apie sukūrimą, tas kalba ir apie Kūrėjo pretenziją. Jei egzistuoja įskaitoma Kūrėjo kalba, tuomet egzistuoja ir užkalbinimas, pretenzija. Tada iš to išplaukia privalomybė, etinė tvarka, pavyzdžiui, lyčių tvarka arba pareiga ginti gyvybę. Su vyraujančiu materializmu ir reliatyvizmu lengviau suderinti materialistinę požiūrį į evoliuciją. Ne veltui ideologiniu evoliucionizmu moksliai buvo gražinamas ir komunizmas, ir nacionalsocializmas. Šiandien jis tarnauja ekonominiam socialdarvinizmui, kuriuo teisinama niekieno nevaržoma ekonominė „kova už būtį“.

Džiugu, kad vienas pagrindinių ideologinio darvinizmo atstovų Richardas Dawkinsas viename interviu visiškai nelogiškai pareiškė, jog nenorėtų gyventi darvinistinėje visuomenėje, nes ji nehumaniška.

2. Bet darvinizmą įtikimą daro dar viena priežastis. Tikėjimu į gerąjį Kūrėją, tikėjimu jo „progetto intelligente del Cosmo“ – „protingu Kosmoso planu“ (Benediktas XVI. Kalba per 2005 m. lapkričio 13 d. bendrąją audienciją) verčia suabejoti tiesiog begalinės žiaurybės.

Kodėl reikalingas toks varginantis evoliucijos kelias su nesuskaičiuojamais mėginimais, aklavietėmis, milijardais Visatos plėtimosi metų; kodėl reikia gigantiš-

kų supernovų sprogių, elementų radimosi žvaigždžių branduolinėje sintezėje, evoliucijos kaulų malūno su jos nepabaigiamais išsibėgėjimais ir sunaikinimais, jos katastrofomis ir žiaurybėmis iki pat nesuvojamų gyvenimo ir išgyvenimo nuožmybių? Argi ne prasmingiau į visa žvelgti kaip į neplaningos gamtos aklą atsitiktinybių žaislą? Argi tai ne sąžiningiau už leibniciškuosius teodicėjos bandymus, kamuojamus didelių argumentacinių bėdų? Argi neįtikinamiau tiesiog pasakyti: taip, toks žiaurus yra pasaulis?

Mūsų svarstymų pabaigoje turime pabrėžti: nemėginime trokšti skubotai, apologetiškai visur parodyti „*intelligent design*“. Kaip ir Jobas, atsakymo į kančios klausimą nežinome. Gavome tikrai vieną atsakymą. Jį davė pats Dievas. *Logos*, per kurį ir kuriame visa sukurta, prisiėmė kūną ir per tai visą Visatos, evoliucijos su jos didingais ir baisiais puslapiais istoriją. Jis prisiėmė visą kančios, griovimo ir pirmiausia moralinio blogio neigiamumą. Kryžius yra Dievo plano ir sprendimo raktas. Kad ir kokios svarbios, būtinos būtų naujos, gilesnės pastangos gamtos filosofijos srityje, Dievo galutinė išmintis yra žodis apie kryžių. Juk per savo Šventąjį Kryžių jis sutaikino visą pasaulį. Kryžius yra varai į prisikėlimą.

Viename iš Velykų pirmųjų pamokslų popiežius Benediktas neseniai pasakė: „Kristaus prisikėlimas yra – pasinaudojant evoliucijos teorijos kalba – didžioji „mutacija“, absoliučiai svarbiausias šuolis į visišką naujybę ilgoje gyvybės ir jos raidos istorijoje, šuolis į visiškai naują tvarką, svarbią mums ir susijusią su visa istorija... „Evoliucijos“ ir apskritai gyvenimo istorijoje tai kokybinis šuolis į naują gyvenimą, į naują pasaulį, kuris, pradėdamas nuo Kristaus, nepaliaujamai skverbiasi į mūsų pasaulį, jį keičia bei traukia prie savęs“ (Velyknakčio pamokslas, 2006 04 15).

Jei Kristaus prisikėlimas yra, taip sakant, „didžiausioji mutacija“ arba, kaip tame pačiame pamoksle sako popiežius Benediktas, „meilės sprogiimas, sutraukęs iki tol neišardomą „mirties ir tapsmo“ audinį“, tuomet ir mes galime sakyti: šitai yra „evoliucijos“ tikslas. Žvelgiant iš jos pabaigos, jos atbaigos, aikštėn iškyla ir jos prasmė. Jos paskiri žingsniai gali atrodyti betiksliai ir bekrypčiai, tačiau, žvelgiant iš Velykų, jos ilgas kelias turėjo prasmę. Ne „kelias yra tikslas“, bet prisikėlimas yra kelio prasmė.

Benedikto XVI kalba Popiežiškosios mokslų akademijos susirinkime

(KAP, KAI) Lapkričio 6 d. popiežius Benediktas XVI audiencijoje priėmė Popiežiškosios mokslų akademijos plenarinio susirinkimo dalyvius ir pasakė jiems kalbą. Lapkričio 3 d. prasidėjusiame plenariniame susirinkime nagrinėtos mokslinio prognozavimo temos, ypač numatant žemės drebėjimus, klimato pokyčius ar ligų proveržius. Tarp 80 Popiežiškosios mokslų akademijos narių yra 30 Nobelio premijos laureatų. Ne visi Popiežiškosios mokslų akademijos nariai katalikai. Popiežiškosios mokslų akademijos plenariniai susirinkimai vyksta kas dvejuis metais.

Susirinkimo dalyviams Benediktas XVI sakė, kad gamtos mokslai negali pakeisti Apreiškimo ir duoti išsamaus atsakymo į radikalius žmogaus klausimus apie gyvenimo ir mirties prasmę ar galutines vertybes. Pasak jo, krikščioniškasis tikėjimas nesuponuoja, kad tarp tikėjimo ir mokslo pažangos konfliktas neišvengiamas. Krikščionys tiki, kad Dievas sukūrė žmogų ir apdovanojo jį protu. Galima sakyti, kad gamtos įvykių numatymas, jų kontrolė bei valdymas yra „kūrimo plano dalis“. Popiežius sakė, kad žmogus tuo pat metu negali taip „radikaliai pasitikėti“ mokslu bei technika, kad mokslo bei technikos pažanga tikėtusi viską paaiškinti ir patenkinti visus egzistencinius bei dvasinius poreikius.

Pasak popiežiaus, vengtinis nereikalingą sumaištį sukeliančios mokslinės prognozės, taip pat nedera dėl klaidingo nuogaštavimo susilaikyti nuo patikimų teiginių paskelbimo. Šia prasme mokslininkams tenka svarbus vaidmuo formuojant viešąją nuomonę.

Popiežius pabrėžė, kad mokslininkų padedamas pasaulis tikisi suprasti svarbius gamtos reiškinių padarinius ir ekologines grėsmes, taip pat ieškoti saugių energijos šaltinių. Bažnyčiai tenka pareiga priminti, kad mokslo gebėjimas numatyti būsimą įvykių raidą niekuomet neturi būti nukreiptas „prieš žmogaus gyvenimą bei orumą“.

Vatikanas finansuoja vaikų skiepavimo programą

(KAP, KAI) Lapkričio 7 d. Popiežiškosios teisingumo ir taikos (*Iustitia et Pax*) tarybos pirmininkas kardinolas Renato Martino popiežiaus pavedimu Londone įsigijo IFFI (Tarptautinė finansinė parama skiepimui) akcijų. Didžiosios Britanijos ir kitų valstybių garantuota paskola skirta pirmiausiai neturtingiausių valstybių vaikų skiepavimo programai. Steigti tarptautinę finansinės paramos bendrovę prieš dvejus metus Vatikane vykusioje konferencijoje „Skurdas ir globalizacija: plėtros finansavimas“ pasiūlė Didžiosios Britanijos izdo kancleris Gordonas Brownas. Naujai įkurtas finansavimo modelis leis panaudoti tarptautines investicijas vai-

kams skiepyti 70 vargingiausių pasaulio šalių. Projekto tikslas – iki 2015 m. paskiepyti apie pusę milijardo vaikų. Taip būtų išvengta penkių milijonų jaunuolių mirčių. Tarptautinė finansinė parama *IFFI* yra vienas iš vadinamųjų tūkstantmečio tikslų įgyvendinimo siekių.

Vertybinių popierių pasirašymo proga kardinolas Renato Martino priminė, kad skurdžiausios pasaulio šalys laukė šimtaprocentinio skolų panaikinimo, o tai sudarytų prielaidas gerinti pamatines gyvenimo sąlygas įgyvendinant geriamojo vandens, sveikatos apsaugos, maisto apsirūpinimo programas. Popiežiškosios teisingumo ir taikos tarybos pirmininkas apgailestavo, kad plėtos pastangos, deja, stabdomos ir žlugdomos, ypač dėl ginkluotų konfliktų. Regresą lemia tai pat maliarijos, AIDS, tuberkuliozės ir kitų infekcinių ligų plitimas. Pasak kardinolo Martino, vargingosioms šalims neatidėliotinai reikia politikų, kurie angažuotųsi atsiliesdami į savo šalių gyventojų poreikius.

Popiežius meldėsi už mirusius kardinolus ir vyskupus

(*KAP, KAI*) Lapkričio 4 d. popiežius Benediktas XVI Šv. Petro bazilikoje meldėsi už per praėjusius metus mirusius kardinolus ir vyskupus. Vatikane šiomis Mišiomis buvo užbaigtas Visų Šventųjų ir Vėlinių minėjimas. Popiežius išvardijo visus per pastaruosius 12 mėnesių mirusius kardinolus: Leo Scheffczyk, Pio Taofinu' u, Raul Francisco Primatesta, Angel Suquia Goicoechea, Johannes Willebrands, Louis Albert Vachon, Dino Monduzzi ir Mario Francesco Pompedda. Šventasis Tėvas citavo Kristaus, Aukščiausiojo Kunigo, maldą ir reiškę tikėjimą, kad visų vyskupų vardai „įrašyti danguje“ (*Jn 17, 24*). Eucharistijoje melddamasis už mirusių hierarchų sielas, popiežius prašė, kad jiems būtų leista būti su Kristumi ir regėti jo šlovę. Pavesdamas Dievo galestingumui mirusių kardinolų ir vyskupų sielas, popiežius prašė, kad juos malda užtartų visi

pažinoję juos gyvenime ir vertinę jų krikščioniškąsias vertybes.

Vatikane propaguojamos klasikinės kalbos

(*KAI*) Spalio 30 d. Popiežiškasis istorijos mokslų komitetas paskelbė populiarinančių klasikines kalbas publikacijų konkursą. Komiteto spaudos pranešime rašoma, kad dėl menko domėjimosi senosiomis kalbomis, vis mažiau studijuojančiųjų istoriją, tai pat filosofiją ar teologiją gali naudotis tinkamais šaltiniais. Ten pat iškeliamas lotynų ir graikų kalbų kaip „visos žmonijos kultūrinio paveldo“ mokymo reikšmė.

Tai jau antras tokio pobūdžio Popiežiškojo istorijos mokslų komiteto paskelbtas konkursas. 5000 eurų premija bus apdovanota daugiatairažėje spaudoje paskelbta publikacija, iškelianti lotynų ar senosios graikų kalbos reikšmę mokslui bei kultūrai, taip pat ugdymo iniciatyvos, puoselėjančios klasikinių kalbų išlikimą. Konkurso rezultatai bus paskelbti 2007 m. gegužę Romoje vyksiančiame lotynų kalbai skirtame kongrese.

Vatikano dienraštyje *L'Osservatore Romano* rugpjūčio mėnesį ir neseniai pakartotinai siūlyta idėja grąžinti lotynų kalbą į tarptautinę vartoseną. Popiežius Benediktas XVI pernai lapkritį fondo *Latinitas* priėmimo pareiškė, kad beveik kasdien kalba lotyniškai. Popiežius anuomet ragino naujai atgaivinti senąją kalbą Bažnyčioje.

Popiežiškąjį istorijos mokslų komitetą 1954 m. įsteigė popiežius Pijus XII. Šiuo metu Komitetui priklauso 30 narių iš įvairių šalių. Apaštalu Sosto dėmesį istoriniams tyrinėjimams anksčiau parodė popiežius Leonas XII, 1881 m. atvėręs mokslininkams slaptąjį Vatikano archyvą.

Prancūzijos vyskupai paskelbė naujas katechezės gaires

(*KAI*) Lapkričio 7 d. Prancūzijos vyskupų konferencijos plenarinio

susirinkimo metu buvo paskelbtos naujos katechezės gairės. Ši dokumentą prancūzų vyskupai rengė šešerius metus. Naujosiomis gairėmis siekiama pritaikyti „katechezę visiems ir visais gyvenimo tarpsniais“. Gairių parengimas buvo sudėtingas, mat norėta vaikams, jaunimui ir suaugusiems skirtą katechezę pritaikyti prie besikeičiančių visuomenės gyvenimo sąlygų. Viena vertus, reikia mokyti pamatinių tikėjimo tiesų visų amžiaus tarpsnių žmones, kilusius iš nereliginos aplinkos ir neturinčius jokių religinių pagrindų. Kita vertus, būtina įtvirtinti ir praplėsti katalikiškose šeimose išauklėtų asmenų katechezės supratimą. Prancūzijos episkopato Katechezės komisijos pirmininko vyskupo Christophe' o Dufouro interviu dienraštyje *La Croix* tvirtinimu, „vyskupai yra įsitikinę, kad reikia lygiagrečiai atsiliepti į abu poreikius“. Pasak jo, kiekvienam vyskupui netrukus teks sudaryti originalų, savo vyskupijai skirtą katechetinį planą. Pokyčiai numatomi šiomis kryptimis: atskiriant katechezės sąvoką nuo mokyklinio amžiaus vaikų religijos pamokų; išplečiant katechezės sąvoką suaugusiems (pvz., rengiantis santuokai arba krikštijant vaikus); taip pat pasitelkiant technologijas (internetą, DVD, radiją). Prancūzų vyskupai taip pat pabrėžia nepamainomą parapijos bendruomenės vaidmenį vaikų, jaunimo ir suaugusiųjų katechezėje.

Didmiesčio evangelizacijos kongresas Briuselyje

(*KAP, KAI*) Spalio 31–lapkričio 5 d. Briuselyje vykusiuose Miesto misijos ir Tarptautinio naujosios evangelizacijos kongreso (ICNE) renginiuose dalyvavo apie 100 tūkst. žmonių, daugiausia – renginio atidarymo koncerte, Visų Šventųjų Eucharistijoje ir penktadienį Taize bendruomenės surengtoje Kryžiaus adoracijoje. Tai buvo jau ketvirtasis didmiesčių evangelizacijos kongresas: anksčiau Miesto misijos renginiai vyko Vienoje (2003 m.), Paryžiuje (2004 m.) ir Lisabonoje (2005 m.). Miesto misijos idėja yra bendras pen-

kių Europos didmiesčių evangelizacijos projektas. Kitais metais panaši naujosios evangelizacijos misija numatoma Budapešte. Beje, drauge su kitomis tarptautinėmis bendruomenėmis Briuselio evangelizacijos renginiuose dalyvavo ir Lietuvos katalikų bendruomenės „Gyvieji akmenys“ grupė.

Belgijos primas kardinolas Godfriedas Daneelsas, atidarydamas kongresą, Briuselio katedroje kvietė: „Ateikite ir pamatykite, kas yra Bažnyčia, ką dėl mūsų išgyveno Kristus“. Visų Šventųjų Mišias iš Briuselio katedros transliavo Eurovizija. Kardinolas Daneelsas priminė, kad krikščionybė atsirado miestuose, todėl galima manyti, kad miestuose ji gali būti taip pat atgaivinta. Belgijos primas sakė: „Krikščionys myli miestus, miestai yra krikščionių biotopas“. Pasak jo, krikščionys turėtų pamilti daugiakultūriškumą, nes Dievas sudarė pirmąją sandorą su Nojumi – „taigi su visomis tautomis“. Kardinolo Godfriedo Daneelso teigimu, „naujosios Jeruzalės“ vizija apima taip pat tokį miestą kaip Briuselis – Biblijos nevalia nustumti į „fantazijų karalystę“. Kardinolas priminė, kad Briuselyje krikščionys įvairiškai prisideda įgyvendindami evangelinę viziją: įsipareigodami siekti teisingumo, tarnaudami vargšams, ligoniams, migrantams ir pabėgėliams. Pasak jo, dauguma iš tų darbų viešumoje nežinomi, ir tai atitinka Rašto žodį, „kad kairė nežinotų, ką daro dešinioji“. Tačiau, kita vertus, tampa svarbu taip pat būti „pasaulio šviesa“.

Popiežius pabrėžė pasauliečių vaidmenį politikoje

(KAP, KAI) Spalio 19 d. popiežius Benediktas XVI lankėsi Veronoje, kur spalio 16–20 d. vyko IV nacionalinis Katalikų Bažnyčios kongresas. Tokie kongresai kas dešimtį metų vyksta viename iš didžiųjų Italijos miestų. Šventasis Tėvas kongreso dalyviams pasakė programinę kalbą, po to stadione vadovavo Eucharistijos šventimui, kur dalyvavo apie 100 tūkst. tikinčiųjų.

Savo kalboje Šventasis Tėvas ragino pasauliečius katalikus įsitraukti į politinę veiklą. Jis sakė: „Politinio veikimo uždavinys kurti teisingą visuomenės tvarką tenka ne Bažnyčiai, kaip tokiai, bet tikintiesiems pasauliečiams, veikiantiems savo, kaip piliečių, atsakomybe“. Pasak popiežiaus, pasauliečiams dera ryžtingai vykdyti šią užduotį „tikėjimo dvasia ir pagal Bažnyčios mokymą“. Benediktas XVI kongreso delegatus įspėjo, kad rita „nauja laicizmo banga“, kai individuali laisvė pateikiama kaip pamatinė teisė, kuriai pavaldžios visos kitos teisės. Tokiu būdu Dievas išskiriamas iš viešojo gyvenimo ir kultūros srities. Pasak popiežiaus, į etiką taip pat žvelgiama pro „utilitarizmo bei reliatyvizmo“ prizmę, atmetant bet kokią moralinį principą, kuris pats savaime yra teisėtas ir įpareigojantis. Šventasis Tėvas perspėjo dėl žmogaus esmei priešingų politinių bei teisinių sprendimų, o ypač kritikavo teisinį *de facto* sąjungų pripažinimą.

Benediktas XVI ragino atverti žmogaus racionalumą „didesiems tiesos ir gėrio klausimams“, siejant teologiją, filosofiją ir gamtos mokslus. Jis ragino gerbti kiekvienos iš šių sričių savarankiškumą bei metodus, tačiau taip pat suvokti jų vidinę vienybę. Popiežius pabrėžė pamatinę ugdymo svarbą. Ugdymas turi apimti visą žmogų – jo protą, gebėjimą būti laisvam ir mylėti. Kalbėdamas apie ugdymą Benediktas XVI pabrėžė katalikiškųjų mokyklų vertę. Jis taip pat kalbėjo apie rūpinimąsi silpniausiais kaip krikščioniškąjį liudijimą. Popiežius ragino karitatyvines organizacijas išlaikyti krikščioniškąjį pobūdį.

Pristatytas sveikinimas pasaulio musulmonams pasibaigus Ramadanui

(KAP, KAI) Spalio 20 d. Vatikane paskelbtas sveikinimas pasaulio musulmonams Ramadaną užbaigiančios *Id-al-Fitr* šventės proga. Popiežiškosios tarpreliginio dialogo tarybos pirmininkas kardinolas Paulis Poupard'as spaudos konferencijoje

pristatydamas sveikinimą sakė, kad krikščionys ir musulmonai yra pirmieji kviečiami kovoti su prievarta ir terorizmu. Įsipareigojant taikiai ir teisingai spręsti pasaulio problemas, svarbu pasitikėti religijomis ir jų dvasiniais vadovais. Pasak sveikinimo žinios, pasauliui reikia vieniems kitus gerbiančių krikščionių ir musulmonų. Todėl tose srityse, kur bendradarbiauti įmanoma, religijos turi veikti drauge. Tikroji Dievo meilė neatskiriama nuo artimo meilės. Pasak sveikinimo žinios, besibaižiantis musulmonų pasninko mėnuo atkreipia dėmesį į malda, leidžia jautriau suvokti kitų poreikius, ypač kenčiančiųjų vargą.

Kardinolas Paulis Poupard'as pabrėžė, kad krikščionių ir musulmonų tarpusavio supratimas dar pagilintinas. Abi religijos gali prisidėti stiprindamos taiką tarp tautų. Tai atitinka visų tikinčiųjų ir visų geros valios žmonių troškimą.

Popiežiškosios tarpreliginio dialogo tarybos sekretorius arkivyskupas Pier Luigi Celata akcentavo kvietimą, kad krikščionys ir musulmonai tarpusavyje bendradarbiautų. Pasak arkivyskupo, tai ypač svarbu atsižvelgiant į Vakaruose paplitusį abejingumą bei kritiką religijos atžvilgiu.

Sveikinimo žodis ramadano pabaigos proga buvo išplatintas dvidešimčia kalbų. Jis išsiuntinėtas vyskupams ir atsakingiesiems tarpreliginio dialogo asmenims, kad jie savo ruožtu perduotų sveikinimą musulmoniškųjų bendruomenių atstovams. Vatikane tradicija skelbti sveikinimo žodį *Id-al-Fitr* šventės proga prasidėjo 1967 m. Pasak arkivyskupo Celata, daugelis musulmoniškųjų bendruomenių atstovų taip pat atsiunčia sveikinimus Kalėdų ar Velykų proga.

Popiežiškosios tarpreliginio dialogo tarybos ekspertas mons. Khaledas Akashehas pabrėžė spalio 12 d. paskelbto 38 islamo teologų ir didžiųjų muftijų atviro laiško popiežiui svarbą. Pasak mons. Akasheho, is-

lamo intelektualai, priėmę popiežiaus Benedikto XVI paaiškinimą apie Regensburgo kalbos prasmę, pasirinko dialogo kelią.

Spalio 22 d. per Viešpaties angelo maldą popiežius Benediktas XVI pasveikino pasaulio musulmonus Ramadano pabaigos proga. Drauge jis išreiškė susirūpinimą dėl nesiliaujančio smurto Irake.

Popiežius ragino šalinti neteisingumą ir kovoti su badu

(KAP) Lapkričio 12 d. per Viešpaties angelo maldą popiežius Benediktas XVI ragino kovoti su bado skandalu pasaulyje keičiant globalinės plėtros modelį ir šalinant neteisingas struktūras. Popiežius priminė, kad pasaulyje stokoja maisto daugiau kaip 800 milijonų žmonių, o daugelis jų miršta badu, pirmiausia vaikai. Šventasis Tėvas pabrėžė, jog reikia kovoti ne tik su skandalingu badu, bet taip pat su aplinkos teršimu, tausojant energijos išteklius. Pasak popiežiaus, kiekvienas žmogus ir kiekviena šeima saikinga ir protinga gyvenmena bei gėrybių vartoseną gali prisidėti mažindami badą pasaulyje. Anot Benedikto XVI, Jungtinių Tautų Maisto ir žemės ūkio organizacijos FAO metinis pranešimas, taip pat bažnytinių plėtros organizacijų ir misionierių pateikiama informacija patvirtina, kad dramatiškas badas nemažėja, priešingai, padėtis net blogėja. Pasak Šventojo Tėvo, šalintinos pasaulio ekonomikos sistemos struktūrinės priežastys, kai didžioji planetos išteklių dalis priklauso gyventojų mažumai. Būtina keisti visą globalinės plėtros modelį – to reikia ne tik kovojant su badu, bet ir atsižvelgiant į neatidėliotinus aplinkosaugos ir energetikos reikalavimus. Popiežius primygtinai ragino tikinčiuosius sąmoningai elgtis su žemės ištekliais dėkojant Dievui Kūrėjui. Oras ir vanduo yra vertingi elementai, sudarantys gyvybės prielaidas planetoje. Pasak popiežiaus, šie ištekliai yra dovana visiems žmonėms. Jie reikalauja atsakingos ir solidarios elgsenos, kad niekam netrūktų būtiniausių dalykų gyvenimui.

Lapkričio 11 d. nuolatinis Šventojo Sosto stebėtojas prie Jungtinių Tautų arkivyskupas Celestino Migliore kalbėjo komisijos, svarstančios Skurdo šalinimo dekadą įgyvendinimą, posėdyje. Savo kalboje arkivyskupas C. Migliore priminė, kad šeštadalis žmonių badauja ir dėl bado kas penkias sekundes pasaulyje miršta po vaiką. Vatikano atstovas taip pat pabrėžė, kad kiekvienas žmogus turi teisę naudotis geriamuoju vandeniu, tačiau vargingi žmonės stokoja galimybių įgyvendinti šį poreikį.

Europos Komisija, vertindama Turkijos pažangą, pasigedo religijos laisvės

(KAP) Lapkričio 8 d. Briuselyje paskelbtoje ataskaitoje dėl Turkijos pažangos siekiant integracijos ES iškeliamos religijos laisvės problemos. Aptariant nemusulmoniškų religinių bendruomenių padėtį analogiškoje ankstesnių metų ataskaitoje buvo konstatuota „labai menka pažanga“, o šių metų ataskaitoje rašoma, kad „pažangos nėra“. Šiame metinėje EK ataskaitoje rašoma, kad iš esmės nedaromos kliūtys pamaldų organizavimui. Tačiau religinėms bendruomenėms vis dar nesuteikiamas juridinio asmens statusas, ribojama jų nuosavybės teisė. Nemusulmoniškoms bendruomenėms taip pat trukdoma organizuoti dvasininkijos ugdymą. Daromi apribojimai norintiems Turkijoje dirbti užsienio dvasininkams. EK ataskaitoje apgailestaujama dėl smurto aktų prieš nemusulmonų dvasininkus ir maldos namus. Primintas vasario mėnesį nužudyto katalikų kunigo Andrea Santoro pavyzdys. Varžymų patiria ir nedidelė Turkijos ortodoksų bendruomenė. Konstantinopolio patriarchui draudžiama vartoti „ekumeninio patriarcho“ titulą. Nuo 1971 m. – nepaisant pažadų – lieka uždaryta Chalki ortodoksų dvasinė akademija. Ataskaitoje taip pat konstatuojama išlikusi grėsmė alevitams – XIII a. nuo pagrindinės islamo srovės atsiskyrusiai mažumai. Europos Komisijai taip pat kelia susirūpinimą žodžio bei nuomonės reiškimo laisvės varžymai.

BAŽNYČIOS ŽINIOS

Eina nuo 1996 sausio 15 dienos
du kartus per mėnesį

STEIGĖJAS

Lietuvos Vyskupų Konferencija
Šventaragio 4
Vilnius

LEIDĖJAS

Lietuvos Katalikų Bažnyčios
informacijos centras
Papilio 5, LT-44275 Kaunas

REDAKcinė KOMISIJA

Pirmininkas
arkivyskupas Sigitas Tamkevičius SJ
Nariai: vysk. Jonas Boruta SJ
vysk. Jonas Kauneckas
mons. Artūras Jagelavičius
kun. Leonas Povilas Zaremba SJ
kun. Lionginas Virbalas SJ
kun. Kęstutis Rugevičius
Vyskupijų atstovai:
kun. Arūnas Poniškaitis
kun. Domas Gatautas

VYR. REDAKTORIUS

Gediminas Žukas

REDAKTORIAI

Kastantas Lukėnas
Violeta Micevičiūtė
Asta Petraitytė

KORESPONDENTAI

Vita Filipova / Kazlų Rūda
Jūratė Kadusauskaitė / Marijampolė
kun. Žydrūnas Vabuolas / Vilnius
kun. Saulius Stumbra / Klaipėda
Laima Zimkienė / Šiauliai
Inesė Ratnikaitė / Šiauliai
kun. Gediminas Tamošiūnas / Kaišiadorys

ADRESAS

Papilio 5
LT-44275 Kaunas, Lietuva

TELEFONAI

Redakcija: 323 853
Platinimo tarnyba: 322 776
Faksas: 323 853
El. paštas: lkbic@lcn.lt

SPAUDŽIA

LC „Dakra“
Studentų 48a
LT-51367 Kaunas

TIRAŽAS 800 egz.

ISSN 1392-6098

© 2006, „Bažnyčios žinios“